

$$K_{нзб} = \frac{X_{нзб}}{X_{16}}, \text{ де} \quad (2)$$

$X_{нзб}$ – обсяг виявлених порушень, які не завдали збитків;

X_{16} – обсяг охоплених контролем державних фінансових та матеріальних ресурсів.

3. Показник результативності фінансово-бюджетного контролю ($K_{рез}$):

$$K_{рез} = \frac{Y_{заг}}{X_{заг}}, \text{ де} \quad (3)$$

$Y_{заг}$ – обсяг відшкодованих порушень;

$X_{заг}$ – обсяг виявлених порушень.

4. Показник ефективності вкладених ресурсів (K_{θ}):

$$K_{\theta} = \frac{X_{14}}{Y_1 + Y_2 + Y_3 + Y_4 + Y_9} = \frac{X_{14}}{Y_{зб} + Y_9}, \text{ де} \quad (4)$$

X_{14} – сума витрат на проведення державного контролю;

Y_1 – сума фінансових ресурсів, яка надійшла на рахунки підприємств та в дохід бюджету;

Y_2 – сума відшкодованих незаконних витрат;

Y_3 – сума поновлених нецільових витрат;

Y_4 – сума відшкодованих недостач ресурсів;

$Y_{зб}$ – обсяг відшкодованих порушень, які спричинили збитки;

Y_9 – сума сплачених адміністративних штрафів.

5. Показник результативності контрольних заходів (K_{κ}):

$$K_{\kappa} = \frac{X_p}{X_{13}}, \text{ де} \quad (5)$$

X_p – кількість прийнятих за результатами контролю управлінських рішень;

X_{13} – кількість перевірених підприємств.

6. Показник правового регулювання (K_n):

$$K_n = \frac{X_{про}}{X_{12}}, \text{ де} \quad (6)$$

$X_{про}$ – кількість переданих матеріалів на розгляд до правоохоронних органів;

X_{12} – кількість проведених досліджень.

7. Показник фінансового регулювання (K_{ϕ}):

$$K_{\phi} = \frac{Y_1 + Y_9}{X_{зб}}, \text{ де} \quad (7)$$

Y_1 – сума фінансових ресурсів, яка надійшла на рахунки підприємств та в дохід бюджету;

Y_9 – сума сплачених адміністративних штрафів;

$X_{зб}$ – обсяг виявлених порушень, які спричинили збитки.

8. Показник адміністративного регулювання (K_a)

$$K_a = \frac{X_{дм}}{X_p}, \text{ де} \quad (8)$$

$X_{дм}$ – кількість осіб, притягнутих до дисциплінарної та матеріальної відповідальності;

X_p – кількість прийнятих за результатами контролю управлінських рішень.

9. Показник інформованості (K_i):

$$K_i = \frac{X_{\text{інф}}}{X_{12}}, \quad \text{де (9)}$$

$X_{\text{інф}}$ – кількість висвітлених матеріалів контролю в засобах масової інформації;
 X_{12} – кількість проведених досліджень.

На теперішній час існує багато різних поглядів на питання визначення критеріїв оцінки системи контролю в управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємства [4]. Однак стабільних, чітких критеріїв не розроблено. Тому виявлення та розробка показників ефективності проведеного контролю, який дозволяє оцінити стан ФБД підприємств, систематизація таких показників, встановлення взаємозв'язку та взаємозалежності між різними показниками моніторингу і його результатами має певні складності, вирішення яких потребує цілеспрямованої методичної роботи.

Запропонована система показників є основою для оцінки стану ФБД; характеризує роботу контролюючих органів і підприємства з точки зору додержання ФБД і відіграє подвійну роль: з одного боку, такі показники свідчать про рівень роботи контролюючого органу і являються основою оцінки його роботи, а з іншого – оцінюють стан ФБД. Найбільш суттєвим показником є показник скоєння порушень, які спричинили збитки ($K_{зб}$), а також показник скоєння порушень, які не завдали збитків ($K_{нзб}$). Інші показники уточнюють стан роботи органів ДФІ України та ФБД підприємств.

Динаміка показників $K_{зб}$, $K_{нзб}$, $K_{рез}$, K_e , K_k , K_n , K_ϕ , K_a , K_i графічно представлена на рисунках 1-4.

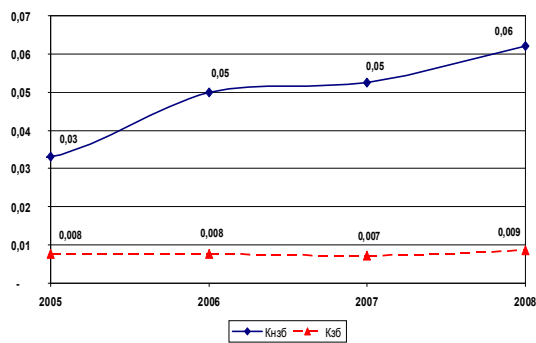

Рисунок 1. – Динаміка показників скоєння порушень, які спричинили збитки, ($K_{зб}$) і скоєння порушень, які не завдали збитків, ($K_{нзб}$)

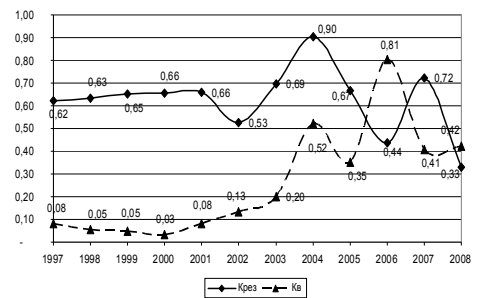

Рисунок 2. – Динаміка показників результативності фінансово-бюджетного контролю ($K_{рез}$) та ефективності вкладених ресурсів (K_e)

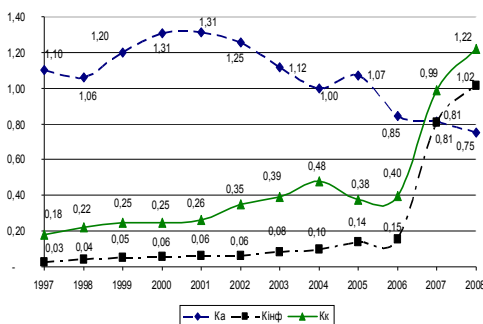

Рисунок 3. – Динаміка показників адміністративного регулювання (K_a), інформованості (K_i) та результативності контрольних заходів (K_k)

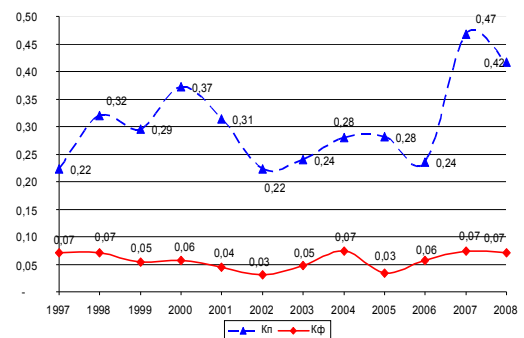

Рисунок 4. – Динаміка показників правового (K_n) та фінансового (K_ϕ) регулювання

Характеристика вищезазначених показників за період з 1997 р. по 2008 р. ілюструє погіршення стану ФБД підприємств в Україні.

Фактичний стан ФБД підприємств, які одержували бюджетні асигнування, пропонується оцінювати за наступними рівнями: незадовільний, задовільний, добрий. В попередніх дослідженнях нами було визначено для кожного показника стану ФБД діапазон значень [3], який приймаємо за нормативний. Для оцінювання стану ФБД підприємств на основі інформативних даних проведеного моніторингу обраховуються відповідні показники визначення стану (см. формули 1-9) і співставляються із їх нормативним значенням, а потім робиться висновок про незадовільний, задовільний чи добрий стан ФБД на підприємстві. Для підприємств, стан ФБД на яких визначений як незадовільний, пропонується здійснити заходи, направлені на підвищення її рівня. Напрями управлінських дій, які забезпечать необхідний рівень ФБД зазначені у таблиці 1.

За результатами моніторингу ФБД при доброму рівні ФБД підприємство повинне мати можливість одержувати додаткове бюджетне фінансування для виконання більшого обсягу робіт за державним замовленням, а також мати пільги щодо залучення інвестиційних коштів. Для підприємств із незадовільним станом ФБД слід переглянути обсяги їх фінансування в сторону зменшення. Тому в підтримці належного рівня ФБД повинно бути зацікавлена не тільки держава, а й конкретне підприємство. На підставі вище викладеного, порядок організації проведення оцінки стану ФБД можна представити графічно наступним чином (рисунок 5).

Таблиця 1. – Матриця управлінських дій щодо впливу на зміцнення ФБД підприємств

Показники стану ФБД	Межі незадовільного стану ФБД	Напрямок управлінських дій
1	2	3
Скоєння порушень, які спричинили збитки, $K_{зб}$	0,0091 і вище	- збільшити обсяг охоплених контролем фінансових і матеріальних ресурсів; - посилити контроль за цінами реалізації робіт, послуг, додержання платності здавання в оренду (без заниження цін) матеріальних ресурсів; - недопущення завищення вартості будівних, ремонтних робіт; - недопущення передавання державного чи комунального майна суб'єктам недержавної власності без відповідних законних підстав; - посилення контролю з цільовим витрачанням ресурсів у відповідності з кодами економічної класифікації видатків та за кошторисом, своєчасне внесення змін до кошторисів; за збереженням грошових коштів, цінних паперів, нематеріальних активів, незавершеного будівництва, основних засобів тощо.
Загального скоєння порушень, $K_{заг}$	0,0651 і вище	- збільшити обсяг охоплених контролем фінансових і матеріальних ресурсів; - зменшити порушення при оплаті за державні кошти вартості товарів, робіт, послуг шляхом додержання здійснення процедури державних закупівель; - відображати в обліку у повному обсязі дебіторську та кредиторську заборгованості тощо (див. для $K_{зб}$).
Результативності контролю, $K_{рез}$	менше 0,514	посилити рівень відшкодування виявлених порушень
Фінансового регулювання, $K_{ф}$	менше 0,044	направити зусилля на відшкодування виявлених порушень, сплату фінансових та адміністративних штрафів за наслідками перевірок у повного обсязі.
Ефективності вкладених ресурсів, $K_{е}$	менше 0,35	- зменшити затрати на проведення контролю; - зменшити загальну суму порушень, внаслідок чого буде зменшена й сума відшкодованих порушень незаконних втрат, штрафних санкцій, поновлення нецільових втрат, недостач ресурсів, адміністративних штрафів.
Результативності контр. заходів, $K_{к}$	0,821 і вище	зменшити кількість прийнятих за результатами контролю управлінських рішень
Правового регулювання, $K_{п}$	0,041 і вище	збільшити кількість проведених досліджень; зменшити кількість переданих матеріалів на розгляд до правоохоронних органів.
Адміністративного регулювання $K_{а}$	1,2041 і вище	зменшити кількість осіб, які притягуються до дисциплінарної та матеріальної відповідальності на підставі одного управлінського рішення
Інформованості, $K_{і}$	1,611 і вище	- збільшити кількість проведених досліджень; - зменшити кількість висвітлених матеріалів контролю в засобах масової інформації внаслідок недопущення фінансово-бюджетних порушень.

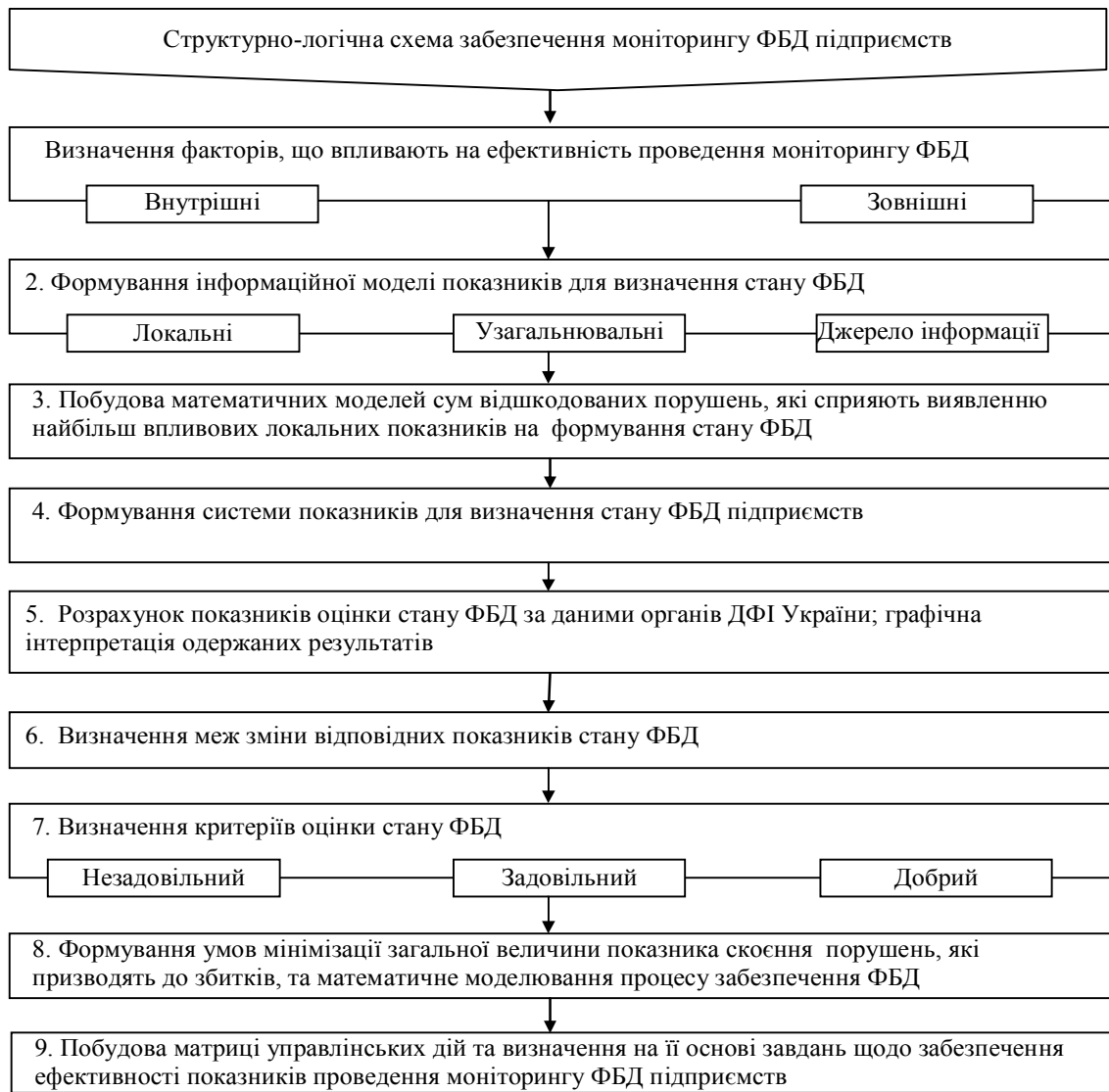

Рисунок 5. – Структурно-логічна схема забезпечення моніторингу ФБД підприємств

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Запропонована методика визначення стану ФБД підприємств передбачає встановлення факторів, які впливають на ефективність проведення контрольних заходів, формування інформаційної моделі, побудову математичних моделей найбільш впливових локальних показників на формування стану ФБД дисципліни, побудову системи параметричних показників для визначення стану фінансово ФБД, критеріїв їх оцінки, математичне моделювання процесу забезпечення ФБД, розробку матриці управлінських дій щодо зміцнення ФБД підприємств.

Подальшою роботою в даному напрямку повинно стати математичне моделювання процесу забезпечення ФБД підприємств, які одержують бюджетні асигнування.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Концепція розвитку системи управління державними фінансами [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.09.2012 р. № 633-р. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/633-2012-%D1%80>
2. Шутов М. І. Державний фінансовий контроль в Україні (теорія та практика) / М. І. Шутов, В. А. Бабенко, Н. М. Стоянова. — Одеса: Юридична література, 2004. — 132 с.
3. Дегтярьова О.М. Формування параметричних показників системної моделі моніторингу фінансово-бюджетної дисципліни / О. М. Дегтярьова // Вісн. Нац. трансп. ун-ту. — К.: НТУ. — 2012. — Вип. 25. — С. 258—264.
4. Атаманчук Г. В. Государственное управление (организационно-функциональные вопросы): учеб. пособ. / Г. В. Атаманчук. — М.: ОАО «НПО» Экономика, 2000. — 302 с.

РЕФЕРАТ

Дегтярьова О.М. Визначення стану фінансово-бюджетної дисципліни підприємств. / Ольга Миколаївна Дегтярьова // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.:НТУ– 2012. – Вип. 10.

В статті запропоновано методикау визначення стану фінансово-бюджетної дисципліни підприємств, сформовано критерії його оцінки, визначені управлінські дії щодо зміцнення фінансово-бюджетної дисципліни підприємств.

Об'єкт дослідження — процес моніторингу фінансово-бюджетної дисципліни.

Мета роботи — запропонувати методикау визначення стану фінансово-бюджетної дисципліни підприємств.

Метод дослідження — системний підхід та системний аналіз.

Розроблено методикау визначення стану фінансово-бюджетної дисципліни підприємств, яка передбачає встановлення факторів, що впливають на ефективність проведення контрольних заходів, формування інформаційної моделі, побудову математичних моделей найбільш впливових локальних показників на формування стану фінансово-бюджетної дисципліни, побудову системи параметричних показників для визначення стану фінансово-бюджетної дисципліни, критеріїв їх оцінки, математичне моделювання процесу забезпечення фінансово-бюджетної дисципліни, розробку матриці управлінських дій щодо зміцнення фінансово-бюджетної дисципліни підприємств.

Результати статті можуть бути впроваджені при організації проведення моніторингу фінансово-бюджетної дисципліни, її оцінці, а також для уточнення обсягів подальшого державного фінансування підприємств. Використання результатів дослідження дозволить знизити ризики держави щодо ефективного та цільового використання бюджетних асигнувань.

Прогнозні припущення про розвиток об'єкта дослідження — математичне моделювання процесу забезпечення фінансово-бюджетної дисципліни підприємств, які одержують бюджетні асигнування.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: МОНІТОРИНГ, ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНА ДИСЦИПЛІНА, СТАН ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, УПРАВЛІНСЬКІ ДІЇ.

ABSTRACT

Degtyareva O.N. Determining the status of financially-budgetary discipline enterprises. / Olga Degtyareva // Management of projects, system analysis and logistics. – K.: NTU – 2012. – Vol. 10.

The paper proposed a method for determining the state of the financially-budgetary discipline enterprises, developed criteria for its evaluation, management determined efforts to increase financially-budgetary discipline enterprises.

Object of study - the monitoring of financially-budgetary discipline.

Purpose - to develop a methodology for determining the state of financially-budgetary discipline enterprises.

The method of investigation - a systematic approach and system analysis.

The method for determining the state of financially-budgetary discipline enterprises, which includes factors affecting the effectiveness of control measures, the formation of the information model, the construction of mathematical models the most influential figures in the formation of the local state of financially-budgetary discipline, the construction of parametric indicators for measuring the state of the financially-budgetary discipline, assessment criteria, mathematical modeling process to ensure financially-budgetary discipline, develop a matrix management actions to improve financially-budgetary discipline enterprises.

The results of the article can be introduced into the organization of the monitoring financially-budgetary discipline, assessment, and to improve the latter on the basis of the interest business leaders. Using the results of the study will reduce the risks of the state for effective and targeted use of budgetary allocations.

Forecast assumptions about the object of study - mathematical modeling process to ensure financially-budgetary discipline enterprises receiving budget allocations.

KEYWORDS: MONITORING, FINANCIALLY-BUDGETARY DISCIPLINE, INDICATORS OF FINANCIALLY-BUDGETARY DISCIPLINE, INDICATORS OF AN ESTIMATION FINANCIALLY-BUDGETARY DISCIPLINE, MANAGEMENT ACTION.

РЕФЕРАТ

Дегтярева О.М. Определение состояния финансово-бюджетной дисциплины предприятий. / Ольга Николаевна Дегтярева // Управление проектами, системный анализ и логистика. — К.: НТУ — 2012. — Вып.10.

В статье предложена методика определения состояния финансово-бюджетной дисциплины предприятий, сформированы критерии его оценки, определены управленческие действия по повышению финансово-бюджетной дисциплины предприятий.

Объект исследования - процесс мониторинга финансово-бюджетной дисциплины.

Цель работы — разработать методику определения состояния финансово-бюджетной дисциплины предприятий.

Метод исследования — системный подход и системный анализ.

Разработана методика определения состояния финансово-бюджетной дисциплины предприятий, которая предусматривает установление факторов, влияющих на эффективность проведения контрольных мероприятий, формирования информационной модели, построение математических моделей локальных показателей, которые существенно влияют на формирование состояния финансово-бюджетной дисциплины, построение системы параметрических показателей для определения состояния финансово-бюджетной дисциплины, критериев их оценки, математическое моделирование процесса обеспечения финансово-бюджетной дисциплины, разработку матрицы управленческих действий по повышению финансово-бюджетной дисциплины предприятий.

Результаты статьи могут быть внедрены при организации проведения мониторинга финансово-бюджетной дисциплины, ее оценке, а также для уточнений объемов дальнейшего государственного финансирования предприятий. Использование результатов исследования позволит снизить риски государства по эффективному и нецелевому использованию бюджетных ассигнований.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования - математическое моделирование процесса обеспечения финансово-бюджетной дисциплины предприятий, получающих бюджетные ассигнования.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: МОНИТОРИНГ, ФИНАНСОВО-БЮДЖЕТНАЯ ДИСЦИПЛИНА, СОСТОЯНИЕ ФИНАНСОВО-БЮДЖЕТНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ, ПОКАЗАТЕЛИ ФИНАНСОВО-БЮДЖЕТНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ, УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ ДЕЙСТВИЯ.

УДК 658.5

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ АЛЬТЕРНАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ КІЛЬКОСТІ БРАКОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Дорошкевич Д.В., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. Фінансова криза, низька платоспроможність населення, конкуренція та економічна нестабільність спонукають підприємців та топ-менеджерів до пошуку нових ідей для ефективного управління підприємством. Саме тому все більша увага приділяється альтернативним методам менеджменту. До теорій альтернативного менеджменту належать: принципи Демінга, цикл Шухарта-Демінга, Just-in-Time, кайдзен, Lean виробництво, Total Quality Management, канбан, дзідока та інші. Деякі з них є узагальненими методами, які містять в собі декілька з вищезазначених теорій. Переважна більшість методів альтернативного менеджменту була розроблена в Японії, в тому числі на заводі Toyota. Об'єднуючим фактором цих теорій є акцент на високій якості продукції або послуг, заснуванні лідерства, довірливих відносинах в колективі, бездефектному виробництві, колективному прийнятті рішень, постійному покращенні і, як наслідок, зменшенні собівартості продукції або послуг.

Альтернативний менеджмент в своїй основі базується на формулі американського вченого в галузі менеджменту Е. Демінга "98/2" [1, с. 128]. Формула означає, що 98% проблем в організаціях, дефектів виробів, робіт та послуг залежать не від людей, а від системи, і визначаються присутніми в ній недоліками. Статистичний аналіз проблем, які виникають в будь-якій організації, показує, що причиною 98% збоїв та дефектів є система управління підприємством. І тільки 2% пов'язані з помилками робітників, тобто з людським фактором. Таким чином можна говорити про системні помилки, виправити які можна комплексно змінивши існуючу систему управління.

Зміст роботи. Однією з причин зниження попиту на продукцію та її високої собівартості є велика кількість дефектів - тобто бракованої продукції. З точки зору альтернативного менеджменту до дефектів також відносяться всі види дій, в тому числі адміністративні, які необхідно переробляти або які зроблені неякісно. Крім того, до дефектів відносять подовжений термін на виконання проектних робіт, розробку нових моделей тощо. Такий підхід до визначення дефектів є характерним для альтернативного менеджменту, метою якого є постійне покращення всіх аспектів діяльності. Втрати визначеного типу важко перевести з якісних показників в кількісні, але саме вони збільшують розмір штату робітників, які працюють на підприємстві, сприяють дублюванню робіт, зайвим діям, бюрократії та подовженню довжини циклу.

Також брак та дефекти негативно впливають на імідж продукції, зменшують її привабливість в очах потенційних покупців, нівелюють позитивне ставлення постійних клієнтів. Іміджеві проблеми зазвичай швидко виникають та інтенсивно розповсюджуються. При цьому їх усунення вимагає великих коштів на проведення маркетингових дій, повернення колишньої довіри триває завжди довго.

Оскільки брак та дефекти не тільки збільшують собівартість, але й знижують імідж продукції, це призводить до масової відмови від купівлі продукції або послуг зі сторони споживачів. Як наслідок - банкрутство, продаж підприємства іншому власнику, реінженірінг бізнесу.

Методи альтернативного менеджменту пропонують багато інструментів для зменшення кількості бракованої продукції. Розглянемо деякі з них.

Підхід Демінга до управління організацією фокусує увагу на постійному покращенні і збільшенні якості продукції. Деякі з принципів Демінга описують методи зменшення кількості бракованої продукції. Так четвертий принцип Демінга полягає у наступному - необхідно покласти край практиці закупівлі за найнижчою ціною. Мова йде про потребу в зміні ставлення керівників до якості вхідної продукції та сировини, які необхідні для виготовлення товарів або надання послуг. За Демінгом низька вартість часто означає низьку якість сировини. Це призводить до виникнення браку, подовженню виробничого циклу, збоїв в роботі тощо. Кількість неякісної продукції збільшується, при цьому середньостатистична собівартість одиниці продукції зростає. Рівень браку, який вважається прийнятним в пострадянських країнах, знаходиться на рівні 1-5%. В той же час на підприємствах, які притримуються принципів Демінга, процент браку складає 0,01-0,03% і має тенденцію до подальшого зменшення [2, с. 86]. Позиція, яку займає керівництво цих підприємств щодо вхідної сировини, наступна: треба купувати ту продукцію, якість якої статистично доведена. Ідеальна ситуація - та, при якій компанія-постачальник також дотримується альтернативних методів ведення бізнесу. Більш висока вартість вхідної сировини нівелюється за рахунок безперебійного виробництва, короткого виробничого циклу, великого обігу товарів, і головне- мізерного відсотку бракованої продукції, яку отримує покупець.

Іншим інструментом вирішення проблеми є застосування кайдзен. Кайдзен - це філософський підхід управління підприємством, який забезпечує процес безперервного та постійного покращення, що стає можливим завдяки активній участі всіх співробітників компанії в тому, що вона робить, і в тому, як вона це робить [2, с. 117]. Також кайдзен означає досягнення таких конкретних цілей, як зниження витрат, збільшення якості та ступеню задоволення споживачів. Саме останній аспект і покладений у перший принцип кайдзен - "фокус на клієнта". Це означає, що для компанії, яка використовує кайдзен, критично важливо, щоб всі дії в кінцевому рахунку приводили до більш високого ступеню задоволення її споживача. Кайдзен не допускає компромісів: компанія або виробляє якісну продукцію і, як наслідок, задовольняє клієнтів так, як не може задовольнити ніяка інша компанія, або не виробляє продукцію взагалі. Таким чином, підприємство максимально зацікавлено в тому, щоб при будь-яких умовах жодної бракованої одиниці продукції не було отримано споживачами. При цьому використовується класичний метод кайдзен - постійне покращення маленькими кроками, яке реалізується в тому числі за допомогою внесення великої кількості пропозицій робітниками з метою покращення роботи. Крім того, в обов'язки персоналу входить особиста відповідальність кожного за те, щоб її продукти (та послуги, які потрібні для того, щоб продукти були продані клієнтам) відповідали потребам споживачів і були якісними.

Найбільш важливим методом зменшення кількості бракованої продукції в альтернативному менеджменті є вбудована якість. Цей інструмент описаний в підході Демінга (принцип третій - треба покінчити з залежністю від масового контролю), just-in-time, lean виробництві, кайдзені, TQM. Узагальнено вбудований контроль означає наступне: дорогий та неефективний масовий контроль є непотрібним, оскільки сама можливість браку знищена ще при її появі. Зниження витрат досягається

не тільки завдяки зменшенню потреби в контролі, але також завдяки появі гарантії роботи з надійними та високоякісними матеріалами.

Для організації виробничого процесу з вбудованою якістю варто застосовувати такий інструмент альтернативного менеджменту, як дзідока (jidoka). Дзідока - це методика, яка використовується для зменшення дефектів, браку, відходів та переробки браку, який був зроблений [3, с. 167]. Методика включає в себе:

- 1) Пока-йоке (roka-yoke) - захист від помилок, завдяки якому операцію можна виконати лише одним, правильним способом, і дефекти просто не можуть з'явитися.
- 2) Автономізація (autonomation) - застосування людського інтелекту в автоматизованому вигляді на виробничих лініях в устаткуванні, що дозволяє обладнанню самостійно виявляти дефекти. Після виявлення браку обладнання зупиняється або сигналізує про те, що виникла проблема.
- 3) Аналіз первинних причин виникнення дефекту.
- 4) Контроль джерела помилок - перенесення контролю з готової продукції на процес її виробництва.
- 5) Організаційна та операційна стандартизація - опис правильного виконання операцій, правильне виконання яких є критично важливим.

Найефективішим варіантом вважається пока-йоке або захист від помилок. Він передбачає організацію такого виробництва, коли інакше, ніж правильно, операцію зробити неможливо. Для його застосування нема потреби у виконанні контролюючих дій та забезпечення високого рівня дисципліни з боку виконавця. Такий інструмент вбудованої якості є зрозумілим навіть робітникам низької кваліфікації, тому що він не вимагає додаткових зусиль, не займає часу і може слугувати додатковим методом матеріальної мотивації.

В ситуації, коли технічне рішення є неможливим, використовується операційна та організаційна стандартизація. Всі операції, які здійснюються для випуску продукції, поділяються на чотири категорії за їх впливом на якість (рис. 1). До критичних операцій можна застосовувати даний вид стандартизації. Це означає, що їх треба описати та чітко вказати робітнику, які дії він має виконувати в тій або іншій ситуації. Така інформація має бути наочною, зрозумілою та бути розташованою безпосередньо в місці можливого виникнення браку.

Мінусом цього методу є висока ступінь залежності від рівня дисципліни робітників. Дії, які описуються, не завжди полегшують та спрощують виконання виробничих операцій, можуть не співпадати зі звичними діями та йти в розріз з точкою зору конкретної людини. Тим не менш роз'яснення та навчання робітників, увага з боку керівництва допомагають вирішити цю проблему.

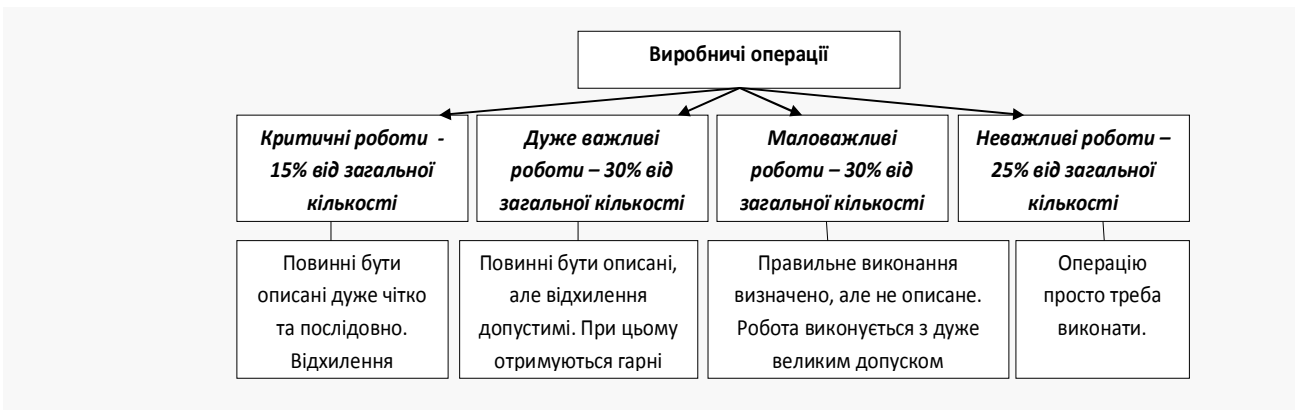

Рисунок 1. – Класифікація виробничих операцій за їх впливом на якість

Інший розповсюджений інструмент дзідоки - автономізація. Сучасне обладнання, особливо іноземного виробництва, найчастіше вже містить в собі системи вимірювання та зупинок при виникненні дефектів, тобто автоматизованого контролю. Плюсами такого підходу є зникнення потреби контролю обладнання оператором, виявлення браку до наступного виробничого етапу. Вилучення бракованої деталі на етапі виникнення дефекту попереджає витрати грошових ресурсів на подальше її застосування у продукції. Але автономізація не дає ніяких інших результатів крім визначення дефекту, і головне - не дає інформації, чому цей дефект виник. Тому застосування автономізації без інших інструментів дзідоки вважається малоефективним.

Таким чином, дзідока охоплює два напрями зменшення бракованої продукції: виявлення дефекту до відвантаження покупцям та сам процес вбудови якості. Перший напрям реалізується

легше та швидше. Його переваги очевидні - завоювати репутацію у клієнтів, збільшити їх кількість та, як наслідок, зростання прибутку. Але реалізація цього методу на першій стадії застосування дзідоки призводить до збільшення собівартості. Тому при намірі керівництва зменшити собівартість одиниці продукції варто первинно зосередити увагу на другому напрямі.

Узагальнюючи, можна сказати, що загальна мета дзідоки – виявлення дефектів одразу після їх виникнення, визначення причини браку, усунення її або контроль джерела проблеми.

Висновки. Досягнути нульового рівня дефектів неможливо. Але сучасні реалії вимагають від топ-менеджерів прагнути до цього. Реальна мета сьогодення – нульовий брак у споживача, відсутність дефектів, які повторюються, мінімальний рівень помилок в системі. При цьому, згідно з альтернативним підходом до управління, відділ технічного контролю є зайвим в організаційній структурі управління.

Також критично важливим для зменшення середньостатистичної собівартості товару є раннє виявлення браку. Вартість дефекту після кожної операції з виробництва продукції зростає в декілька разів, тому на виході підприємство має великі втрати.

Інструменти забезпечення вбудованої якості дозволяють знизити загальні витрати, витрати на контроль якості продукції та зменшити витрати сировини. Але цей напрям має і недоліки – воно трудомістке та потребує фінансових, матеріальних та інформаційних ресурсів.

Таким чином, можна зробити загальний висновок про доцільність застосування методів альтернативного менеджменту для зменшення кількості бракованої продукції.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Фидельман Г.Н. Альтернативный менеджмент: Путь к глобальной конкурентоспособности / Г.Н. Фидельман, С.В. Дедиков, Ю.П. Адлер – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 186 с. (Серия – «Модели менеджмента ведущих российских компаний»)
2. Вайтхилл А. Японская система менеджмента / Артур Вайтхилл – М.: ООО «Интернет-трейдинг», 2006. – 248 с.
3. Осано Э. Экстремальная Toyota: Парадоксы успеха японского менеджмента / Эми Осано, Норихико Симидзу, Хиротака Такеути при участии Джона Кайла Дортон; Пер. с англ. – М.: Альпина Паблицерз : Издательство Юрайт, 2011. – 286 с.

РЕФЕРАТ

Дорошкевич Д.В. Застосування методів альтернативного менеджменту для зменшення кількості бракованої продукції / Дарія Вячеславівна Дорошкевич // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ. – 2012. – Вип. 10.

В статті описуються методи альтернативного менеджменту, які доцільно застосовувати у випадку, коли мета виробничого підприємства – зменшення кількості бракованої продукції. Ці методи відносяться до японської школи менеджменту та дозволяють ефективно вплинути на якість продукції, що випускається.

Об'єкт дослідження – методи альтернативного менеджменту.

Мета роботи – визначити методи альтернативного менеджменту, які доцільно використовувати для зменшення кількості бракованої продукції та проаналізувати особливості їх застосування.

Метод дослідження - системно-логічний підхід, аналіз та синтез, методи альтернативного менеджменту.

Фінансова криза, низька платоспроможність населення та висока конкуренція спонукають підприємців до пошуку нових ідей для ефективного управління підприємством. Саме тому все більша увага приділяється альтернативним методам менеджменту. До теорій альтернативного менеджменту належать: принципи Демінга, цикл Шухарта-Демінга, Just-in-Time, кайдзен, Lean виробництво, Total Quality Management, канбан, дзідока та інші. Об'єднуючим фактором цих теорій є акцент на високій якості продукції або послуг, заснуванні лідерства, довірливих відносинах в колективі, бездефектному виробництві, колективному прийнятті рішень, постійному покращенні і, як наслідок, зменшенні собівартості продукції або послуг.

Реальна мета сьогодення – нульовий брак у споживача, відсутність дефектів, які повторюються, мінімальний рівень помилок в системі. При цьому, згідно з альтернативним підходом до управління, відділ технічного контролю є зайвим в організаційній структурі управління. Також критично важливим для зменшення середньостатистичної собівартості товару є раннє виявлення браку. Вартість дефекту після кожної операції з виробництва продукції зростає в декілька разів, тому на виході підприємство має великі втрати.

Інструменти забезпечення вбудованої якості дозволяють знизити загальні витрати, витрати на контроль якості продукції та зменшити витрати сировини. Недоліком методів альтернативного менеджменту є висока трудомісткість, потреба в фінансових, матеріальних та інформаційних ресурсів.

Результати статті можуть бути впроваджені на виробничих підприємствах, в тому числі на підприємства транспортної галузі.

Прогнозні припущення щодо об'єкту дослідження – створення методики застосування методів альтернативного менеджменту на українських підприємствах.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: АЛЬТЕРНАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ, ПРИНЦИПИ ДЕМІНГА, КАЙДЗЕН, ДЗІДОКА, АВТОНОМІЗАЦІЯ

ABSTRACT

Doroshkevych D.V. The alternative management methods for decrease of rejection products' quantity / Dariya Vyacheslavivna Doroshkevych // Management of projects, system analysis and logistics. – K.: NTU – 2012. – Vol. 10.

The article describes the methods of alternative management for the usage in situation, when the purpose of enterprise is the decrease of rejection products' quantity. These methods are related to Japanese management school and influence on productions' quality a lot.

Object of study – the methods of alternative management.

Purpose – to determinate the methods of alternative management that are efficient for decrease of rejection products' quantity and to analyze the main features of their usage.

Methods of study – system-logical method, analysis and synthesis, the methods of alternative management.

Financial crisis, the low level of population's solvency and the high level of competitiveness force the entrepreneurs to find other decisions for efficient management. That's why from year to year the big attention is paid to alternative management methods. There are next theories of alternative management: Deming principles, the cycle of Shuhart-Deming, Just-in-Time, kaizen, Lean Production, Total Quality Management, kanban, jidoka etc. the factor that combines all these theories is the accent to high product or service quality, leadership, trust in collective, defect-free production, collective decision-making, continuous improvement, the decrease of product and services cost.

Today's main purpose is – zero rejection for customer, repeating defect-free production, the minimum level of faults in whole system. Herewith according to the alternative management the department of technical control is unnecessary in organizational structure of enterprise. Also the next factor is very important for the decrease of product's cost: early detection of rejection. The cost of rejection after the next production phase increases in several times. That's why the biggest part of enterprises has big losses.

The instruments of inbuilt quality allow to decrease the general costs, the costs for controlling actions of production's quality and consumption of raw materials. The minuses of alternative management are: the high level of laboriousness, the availability of material, financial and information resources.

The results of this article can be used for all production enterprises including transport companies.

Forecast assumptions about the object of study – the development of methodology of alternative management usage in Ukrainian enterprises.

KEY WORDS: ALTERNATIVE MANAGEMENT, DEMING PRINCIPLES, KAIZEN, JIDOKA, AUTONOMIZATION.

РЕФЕРАТ

Дорошкевич Д.В. Использование методов альтернативного менеджмента для уменьшения количества бракованной продукции/ Дарья Вячеславовна Дорошкевич // Управление проектами, системный анализ и логистика. – К.: НТУ. – 2012. – Вып. 10.

В статье описываются методы альтернативного менеджмента, которые целесообразно использовать в случае, когда целью производственного предприятия является уменьшение количества бракованной продукции. Эти методы относятся к японской школе менеджмента и позволяют эффективно влиять на качество выпускаемой продукции.

Объект исследования – методы альтернативного менеджмента.

Цель работы – определить методы альтернативного менеджмента, которые целесообразно использовать для уменьшения количества бракованной продукции и проанализировать особенности их использования.

Метод исследования – системно-логический подход, анализ и синтез, методы альтернативного менеджмента.

Финансовый кризис, низкая платежеспособность населения и высокая конкуренция стимулируют предпринимателей искать новые идеи для эффективного управления предприятием. Именно поэтому все больше внимания уделяется альтернативным методам менеджмента. К теориям альтернативного менеджмента относятся: принципы Деминга, цикл Шухарта-Деминга, Just-in-Time, кайдзен, Lean производство, Total Quality Management, канбан, дзидока и т.д. Объединяющим фактором этих теорий является акцент на высоком качестве продукции или услуг, лидерстве, доверительных отношениях в коллективе, бездефектном производстве, коллективном принятии решений, постоянной улучшении и, как следствие, уменьшении себестоимости продукции или услуг.

Реальная цель современных предприятий – нулевой брак к потребителя, отсутствие повторяющихся дефектов, минимальный уровень ошибок в системе. При этом согласно с альтернативным подходом отдел технического контроля является лишним в организационной структуре управления. Также критически важным фактором для уменьшения среднестатистической себестоимости товаров является раннее выявления брака. Стоимость дефекта после каждой производственной операции увеличивается в несколько раз, поэтому на выходе предприятие несет большие потери.

Инструменты обеспечения встроенного качества позволяют снизить общие расходы, расходы на контроль качества продукции и уменьшить расход сырья. Недостатком методов альтернативного менеджмента является высокая трудоемкость, необходимость наличия финансовых, материальных и информационных ресурсов.

Результаты статьи могут быть внедрены на производственных предприятиях, в том числе на предприятиях транспортной отрасли.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – создание методики внедрения методов альтернативного менеджмента на украинских предприятиях.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: АЛЬТЕРНАТИВНЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ, ПРИНЦИПЫ ДЕМИНГА, КАЙДЗЕН, ДЗИДОКА, АВТОНОМИЗАЦИЯ.

УДК 338.33:67

СТРАТЕГИИ ДИВЕРСИФИКАЦИИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ БЕЛАРУСИ

Драгун Н.П., кандидат экономических наук
Ивановская И.В.

Постановка проблемы. В программах развития промышленного комплекса и социально-экономического развития национальных экономик ряда стран СНГ, в том числе России и Беларуси диверсификация деятельности предприятий рассматривается как один из важнейших механизмов повышения эффективности их функционирования и экономической устойчивости в условиях неблагоприятных колебаний рыночной конъюнктуры и усиления конкуренции на традиционных рынках сбыта. В то же время в литературе отсутствуют результаты комплексных эконометрических исследований содержания стратегий диверсификации и ее влияния на деятельность предприятий различных отраслей промышленности постсоветских стран, что не позволяет принимать обоснованные управленческие решения как на уровне государственного, так и корпоративного управления относительно направлений и величины диверсификации предприятий с учетом их отраслевой специфики и структуры рынков сбыта. Настоящая работа направлена на решение указанной проблемы.

Цель исследования – на основе эконометрического моделирования раскрыть содержание и установить направления влияния стратегий диверсификации на эффективность функционирования предприятий машиностроения и перерабатывающей промышленности Беларуси.

Обзор литературы. В литературе в рамках эмпирических исследований на эффективность функционирования диверсифицированных предприятий существует три точки зрения:

– P.G. Berger и E. Ofek, R. Comment и G.A. Jarrel, L. Lang и R. Stulz на основе данных американских компаний [1, с. 39; 2, с. 67; 3, с. 1248], R.K. Lins и H. Servaes – компаний Великобритании и Японии [4, с. 2215], Гоголюхина М.Е. – данных судостроительных предприятий Санкт-Петербурга за период 1997-2000 гг. [5, с. 136], Евглевская Т.А. – выборки из 60 американских

компаний [6, с. 49] установили снижение рыночной стоимости диверсифицированных предприятий, что связано с высоким уровнем транзакционных затрат управления;

– *Villalonga B.* на основе данных базы Business Information Tracking Series [7, с. 479], *Бабенко В.И., Мосин В.Ф., Фролов В.М.* – для деревообрабатывающих предприятий [8, с. 22; 9, с. 18; 10, с. 82], *Иванов А.Б.* – приборостроительных [11, с. 11], а также *Шамраева С.А.* [12, с. 42] сделали вывод о росте в результате диверсификации рентабельности продаж и снижении риска деятельности;

– *Hitt M., Hoskisson R.* и *Kim H.e.a.* [13], *Друбейская А.Я.* [14, с. 99], *Меньщиков В.Д.* [15, с. 100], *Погосян Г.Р.* [16, с. 14], *Рахманинов С.И.* [17, с. 45], *Сажин В.А.* [18, с. 109] сделали вывод, что в зависимости от различных условий диверсификация может давать как положительный, так и отрицательный результат.

Таким образом, имеющиеся в литературе результаты эмпирических исследований не позволяют получить однозначный ответ о направлении влияния диверсификации на эффективность функционирования предприятий различных отраслей.

Стратегии диверсификации машиностроительных и пищевых предприятий Беларуси. В качестве исходных данных для исследования нами использованы две сбалансированные панели, объектами которых выступали по девять ведущих машиностроительных и пищевых предприятий Беларуси. Период наблюдений для каждого объекта панели – 2004-2009 гг. Проведенный при помощи методики, представленной в [19], анализ содержания стратегий диверсификации исследуемых предприятий, панельное регрессионное моделирование зависимости между показателями экономической и социальной эффективности функционирования и диверсификации их деятельности, а также расчет и оценка статистической значимости частных коэффициентов корреляции средних значений показателей диверсификации деятельности исследуемых предприятий и стандартных отклонений уровней достижения ими экономических и социальных целей функционирования за анализируемый период позволил получить результаты, представленные в таблице.

Выводы. Таким образом, анализ содержания стратегий диверсификации исследуемых предприятий в анализируемом периоде позволил установить, что:

– стратегии диверсификации пищевых предприятий направлены на ускоренный преимущественно экстенсивный рост родственной горизонтальной диверсификации (увеличение числа родственных видов деятельности), медленное интенсивное снижение диверсификации рынков сбыта (увеличение вариации долей рынков), ускоренную обратную экстенсивную вертикальную интеграцию (увеличение числа стадий создания добавленной стоимости без увеличения её уровня). В тоже время стратегии диверсификации машиностроительных предприятий направлены на медленный экстенсивный рост неродственной горизонтальной диверсификации (увеличение числа неродственных видов деятельности), медленное экстенсивное снижение диверсификации рынков сбыта (снижение числа рынков сбыта), ускоренную прямую экстенсивную вертикальную интеграцию (увеличение числа стадий создания добавленной стоимости без увеличения её уровня);

– определено, что существенные различия в содержании стратегий диверсификации пищевых и машиностроительных предприятий обусловлены как объективными внешними (необходимость выполнения социальных функций, ухудшение конъюнктуры традиционных рынков сбыта, низкая ёмкость и темпы роста национального рынка, уровень государственной поддержки и включенности в государственные программы отраслевого развития и др.) и внутренними (наличие свободных производственных мощностей, техническое перевооружение, развитие комплексной переработки сырья и собственной сбытовой сети, недостаток финансовых ресурсов для осуществления маркетинговых мероприятий и др.) факторами, так и использованием диверсификации руководством предприятий в качестве рычага управления эффективностью их функционирования.

В существующих рыночных условиях исследуемым предприятиям необходимо:

а) машиностроительным:

– для увеличения рентабельности активов реализовывать стратегию специализации на осуществлении небольшого числа родственных видов деятельности и повышения диверсификации рынков сбыта при одновременном снижении уровня вертикальной интеграции;

– для увеличения темпов роста объёмов производства товарной продукции в сопоставимых ценах, реальной заработной платы и численности персонала реализовывать стратегию специализации на осуществлении небольшого числа родственных видов деятельности и снижения диверсификации рынков сбыта при одновременном росте уровня вертикальной интеграции;

Таблица 1. – Содержание и целевые направления изменения количественных характеристик видов диверсификации деятельности исследуемых предприятий

Направление диверсификации	Цели реализации стратегии диверсификации							
	повышение уровня				снижение волатильности уровня (σ)			
	Экономические цели		Социальные цели		Экономические цели		Социальные цели	
	рентабельность активов	темп роста товарной продукции	темп роста заработной платы работников	темп роста численности работников	рентабельность активов	темп роста товарной продукции	темп роста заработной платы работников	темп роста численности работников
<i>Машиностроение – реализуемая в настоящее время стратегия диверсификации</i>								
Горизонтальная	Медленный рост уровня горизонтальной интеграции							
Рынков сбыта	Медленное снижение уровня диверсификации рынков сбыта							
Вертикальная	Быстрое повышение уровня прямой вертикальной интеграции							
Родственность видов деятельности	Стабильный уровень степени родственности осуществляемых видов деятельности. Стратегия неродственной диверсификации							
<i>Машиностроение – рекомендуемая стратегия диверсификации</i>								
Горизонтальная	снижение	<i>снижение</i> $p = 0,65$	<i>снижение</i> $p = 0,77$	<i>снижение</i> $p = 0,88$	<i>повышение</i> $t = -1,28$	<i>снижение</i> $t = 1,64$	<i>снижение</i> $t = 1,41$	повышение
Рынков сбыта	<i>повышение</i> $p = 0,14$	снижение	<i>снижение</i> $p = 0,38$	<i>снижение</i> $p = 0,83$	снижение	<i>повышение</i> $t = -1,01$	<i>повышение</i> $t = -0,29$	<i>снижение</i> $t = 0,38$
Вертикальная	снижение	<i>повышение</i> $p = 0,81$	<i>снижение</i> $p = 0,89$	<i>снижение</i> $p = 0,55$	повышение	<i>повышение</i> $t = -0,49$	<i>повышение</i> $t = -1,40$	снижение
Родственность видов деятельности	повышение	повышение	<i>повышение</i> $p = 0,29$	<i>повышение</i> $p = 0,90$	<i>повышение</i> $t = -2,10$	<i>снижение</i> $t = 0,76$	<i>снижение</i> $t = 1,35$	<i>снижение</i> $t = 0,62$
<i>Пищевая промышленность – реализуемая в настоящее время стратегия диверсификации</i>								
Горизонтальная	Быстрый рост уровня горизонтальной интеграции							
Рынков сбыта	Медленное снижение уровня диверсификации рынков сбыта							
Вертикальная	Быстрое повышение уровня обратной вертикальной интеграции							
Родственность видов деятельности	Медленный рост степени родственности осуществляемых видов деятельности. Стратегия родственной диверсификации							
<i>Пищевая промышленность – рекомендуемая стратегия диверсификации</i>								
Горизонтальная	снижение	повышение	<i>повышение</i> $p = 0,18$	повышение	<i>повышение</i> $t = -0,41$	снижение	<i>повышение</i> $t = -0,61$	снижение
Рынков сбыта	снижение	повышение	<i>повышение</i> $p = 0,64$	<i>повышение</i> $p = 0,82$	<i>снижение</i> $t = 0,69$	снижение	<i>повышение</i> $t = -0,38$	снижение
Вертикальная	<i>повышение</i> $p = 0,53$	снижение	<i>снижение</i> $p = 0,99$	снижение	<i>повышение</i> $t = -0,21$	<i>повышение</i> $t = -0,15$	<i>повышение</i> $t = -0,40$	повышение
Родственность видов деятельности	снижение	повышение	<i>повышение</i> $p = 0,14$	повышение	<i>повышение</i> $t = 0,85$	<i>снижение</i> $t = -0,21$	<i>снижение</i> $t = -0,15$	снижение

Примечания

1. Курсивом обозначены статистически незначимые при p -value = 10% переменные.

2. Разработано авторами.

– для снижения волатильности темпов роста объёмов производства товарной продукции в сопоставимых ценах и темпов роста заработной платы работников реализовывать стратегию осуществления небольшого числа неродственных видов деятельности и диверсификации рынков сбыта при одновременном росте уровня вертикальной интеграции;

– для снижения волатильности темпов роста численности работников реализовывать стратегию неродственной горизонтальной диверсификации при специализации на небольшом числе рынков сбыта и одновременном снижении уровня вертикальной интеграции;

б) пищевым:

– для увеличения рентабельности активов реализовывать стратегию специализации на осуществлении небольшого числа неродственных видов деятельности и снижения диверсификации рынков сбыта при одновременном росте уровня вертикальной интеграции;

– для увеличения темпов роста объёмов производства товарной продукции в сопоставимых ценах, реальной заработной платы и численности персонала реализовывать стратегию родственной горизонтальной диверсификации и диверсификации рынков сбыта при одновременном снижении уровня вертикальной интеграции;

– для снижения волатильности темпов роста объёмов производства товарной продукции в сопоставимых ценах и темпов роста численности работников реализовывать стратегию

осуществления небольшого числа родственных видов деятельности и снижения диверсификации рынков сбыта при одновременном росте уровня вертикальной интеграции.

ПЕРЕЧЕНЬ ИСТОЧНИКОВ

1. Berger P.G., Ofek E. Diversification's effect on firm value. // *Journal of Financial Economics*. – 1995. – Vol.37. – P. 39-65.
2. Comment R., Jarrel G.A. Corporate focus and stock returns. // *Journal of Financial Economics*. – 1995. – Vol.37. – P. 67-87.
3. Lang L., Stulz R. Tobin's q, Corporate diversification, and firm performance. // *Journal of Political Economy*. – 1994. – Vol.102. – P. 1248-1280.
4. Lins K., Servaes H. International evidence on the value of corporate diversification. // *Journal of Finance*. – 1999. – Vol.54. – P. 2215-2239.
5. Гоголюхина М.Е. Методические основы выбора стратегии диверсификации судостроительного предприятия : дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / М.Е. Гоголюхина. – Санкт-Петербург, 2003. – 202 с.
6. Евглевская Т.А. Специализация, интеграция и диверсификация в АПК : теория и практика : дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / Т.А. Евглевская. – Воронеж, 2007. – 198 с.
7. Villalonga B. Diversification discount or premium? New evidence from Business Information Tracking Series. // *The Journal of Finance*. – 2004. – Vol. LIX. – No.2. – P. 479-505.
8. Бабенко В.И. Организационно-экономический механизм эффективной диверсификации производства : автореф. ... дис. канд. экон. наук: 08.00.05 / В.И. Бабенко; Кубанский гос. технол. ун-т. – Краснодар, 2006. – 24 с.
9. Мосин В.Ф. Управление внутрифирменными рисками в условиях межотраслевой диверсификации : автореф. ... дис. канд. экон. наук: 08.00.05 / В.Ф. Мосин; Костромской гос. ун-т. им. Н.А. Некрасова. – Кострома, 2009. – 22 с.
10. Фролов В.М. Совершенствование маркетингового инструментария оценки вариантов диверсификации производства : дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / В.М. Фролов. – Набережные Челны, 2006. – 135 с.
11. Иванов А.Б. Методические аспекты диверсификации деятельности промышленной компании : автореф. ... дис. канд. экон. наук: 08.00.05 / А.Б. Иванов; Акад. нар. хоз-ва при Правительстве РФ. – Москва, 2008. – 23 с.
12. Шамраева С.А. Анализ эффективности корпоративной диверсификации на российском рынке : эмпирическое исследование. // *Вестник Финансовой академии*. – 2009. – №1. – С. 37-43.
13. Hitt M., Hoskisson R., Kim H.e.a. Global markets and the international diversification of firms : Motives and outcomes. // *Global focus*. – N.Y., 2000. – Vol. 11, №3. – P. 1-11.
14. Друбецкая А.Я. Эффективность стратегии диверсификации в предпринимательской деятельности : дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / А.Я. Друбецкая. – М., 2004. – 169 с.
15. Меньщиков В.Д. Роль диверсификации в повышении эффективности металлургического производства : дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / В.Д. Меньщиков. – Тамбов, 2004. – 140 с.
16. Погосян Г.Р. Диверсификация производства товаров и услуг : проблема эффективной работы фирмы : автореф. ... дис. канд. экон. наук: 08.00.05 / Г.Р. Погосян; Финансовая акад. при Правительстве РФ. – Москва, 2003. – 23 с.
17. Рахманинов С.И. Диверсификация как стратегия крупнейших иностранных и российских корпораций : дис. ... канд. экон. наук: 08.00.14 / С.И. Рахманинов. – Москва, 2005. – 160 с.
18. Сажин В.А. Инвестирование производственной программы в условиях диверсификации машиностроительного предприятия : дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / В.А. Сажин. – М., 2006. – 149 с.
19. Болочук Б.В., Драгун Н.П. Влияние диверсификации на эффективность деятельности предприятия. // *Вісник Національного транспортного університету*. – 2009. – Випуск 19. – Ч. 1. – С. 298-305.

РЕФЕРАТ

Драгун Н.П., Іванівська І.В. Стратегії диверсифікації промислових підприємств Білорусі. / Микола Павлович Драгун, Ірина Вікторівна Іванівська // *Управління проектами, системний аналіз і логістика*. – К.: НТУ – 2012. – Вип. 10.

У статті досліджується зміст стратегій диверсифікації діяльності промислових підприємств Білорусі, даються рекомендації по використанню диверсифікації для досягнення своїх економічних і соціальних цілей функціонування.

Об'єкт дослідження – підприємства машинобудування та харчової промисловості Білорусі.

Мета роботи – на основі економетричного моделювання розкрити зміст і встановити напрями впливу стратегій диверсифікації на ефективність функціонування підприємств машинобудування та переробної промисловості Білорусі.

Метод дослідження – регресійний і кореляційний аналіз взаємозв'язку економічних змінних.

Встановлено, що використання можливостей диверсифікації для досягнення цілей функціонування і підвищення економічної стійкості (зниження ризиків діяльності) визначається галузевою належністю підприємств. Визначено поточні та рекомендовані в існуючих ринкових умовах напрями зміни рівня горизонтальної диверсифікації, диверсифікації ринків збуту, вертикальної інтеграції і ступеня спорідненості видів економічної діяльності машинобудівних і харчових підприємств Білорусі.

Результати статті можуть бути використані в управлінні підприємствами для визначення стратегії диверсифікації їх діяльності, органами державного управління - для розробки і підвищення ефективності реалізації промислової політики.

Прогнозні припущення про розвиток об'єкту дослідження – визначення оптимальних стратегій диверсифікації підприємств різних галузей економіки.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ДИВЕРСИФІКАЦІЯ, ВИД ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СТРАТЕГІЯ, ПРОМИСЛОВІСТЬ, МАШИНОБУДУВАННЯ, ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ.

ABSTRACT

Dragun N.P., Ivanovskaya I.V. Diversification strategy of industrial enterprises of Belarus. / Nicolai Dragun, Irina Ivanovskaya // Project of management, systems analysis and logistics. – K.: NTU – 2012. – Vol. 10.

This article examines the content of diversification strategies of industrial enterprises of Belarus and provides advice on the use of diversification to achieve their economic and social objectives.

The objects of study are enterprises engineering and food processing industry of Belarus.

The goal of the study is to reveal the content and set the direction of the influence of diversification strategies on the performance of enterprises engineering and processing industry of Belarus based on econometric modeling.

The methods of investigation are regression and correlation analysis of the relationship between economic variables.

We have found that the use of diversification opportunities for the achievement of functioning and increase of economic stability (risk mitigation activities) is determined by branch companies. We determine the current and recommended in the current market environment changes in the direction of horizontal diversification, diversification of markets, vertical integration and degree of relatedness of economic activities of enterprises engineering and food processing industry of Belarus.

The results can be used in the management of enterprises for determination a diversification strategy, by governments for development and improvement of implementation of industrial policy.

Projected assumptions about the development of the research object are determination of optimal diversification strategies of enterprises of different economic sectors.

KEYWORDS: DIVERSIFICATION, TYPE OF ECONOMIC ACTIVITY, STRATEGY, INDUSTRY, ENGINEERING, FOOD PROCESSING INDUSTRY.

РЕФЕРАТ

Драгун Н.П., Ивановская И.В. Стратегии диверсификации промышленных предприятий Беларуси. / Николай Павлович Драгун, Ирина Викторовна Ивановская // Управление проектами, системный анализ и логистика. – К.: НТУ – 2012. – Вып. 10.

В статье исследуется содержание стратегий диверсификации деятельности промышленных предприятий Беларуси, даются рекомендации по использованию диверсификации для достижения их экономических и социальных целей функционирования.

Объект исследования – предприятия машиностроения и пищевой промышленности Беларуси.

Цель работы – на основе эконометрического моделирования раскрыть содержание и установить направления влияния стратегий диверсификации на эффективность функционирования предприятий машиностроения и перерабатывающей промышленности Беларуси.

Метод исследования – регрессионный и корреляционный анализ взаимосвязи экономических переменных.

Установлено, что использование возможностей диверсификации для достижения целей функционирования и повышения экономической устойчивости (снижения рисков деятельности) определяется отраслевой принадлежностью предприятий. Определены текущие и рекомендуемые в существующих рыночных условиях направления изменения уровня горизонтальной диверсификации, диверсификации рынков сбыта, вертикальной интеграции и степени родственности видов экономической деятельности машиностроительных и пищевых предприятий Беларуси.

Результаты статьи могут быть использованы в управлении предприятиями для определения стратегии диверсификации их деятельности, органами государственного управления – для разработки и повышения эффективности реализации промышленной политики.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – определение оптимальных стратегий диверсификации предприятий различных отраслей экономики.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ДИВЕРСИФИКАЦИЯ, ВИД ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ, СТРАТЕГИЯ, ПРОМЫШЛЕННОСТЬ, МАШИНОСТРОЕНИЕ, ПИЩЕВАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ.

УДК 336.58.621

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ В УМОВАХ ДИСКРЕТНИХ ВИРОБНИЦТВ

Єфіменко Н. А., доктор економічних наук

Рябікова Г. В., кандидат фізико-математичних наук

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки ефективність діяльності фармацевтичного підприємства (ФП) у довгостроковому періоді, високі темпи розвитку, підвищення конкурентоспроможності за рахунок покращення показників якості лікарських засобів (ЛЗ) значною мірою визначаються рівнем оцінки контролю якості виробничої системи зокрема. Якість визначається за допомогою лабораторних тестів (як правило, для готового продукту) або вручну без використання спеціальної лабораторної техніки, наприклад, візуальне визначення наявності згустків, крапель, або визначення щільності, в'язкості «на око» – така оцінка якості виникає протягом всього процесу виготовлення готових ЛЗ та в багатьох випадках є суб'єктивною оцінкою якості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема управління якістю присвячено роботи Р. З. Акбердіна, Ю. Г. Бреусова, А. І. Вовк, Б. В. Воскресенського, С. Ю. Глазьева, А. А. Ісаєвої, А. Ф. Ковальова, В. М. Ларіна, В. Н. Мосина, В. І. Розгіна, М. В. Фролової, Н. Я. Чечина та інших. Невирішеними раніше залишаються питання комплексного підходу до оцінки контролю якості на фармацевтичних підприємствах.

Формулювання цілей статті. Ціллю статті є розробка методики визначення показників результативності контролю якості на підприємствах фармацевтичної галузі.

Виклад основного матеріалу. Для кількісної оцінки якості скористаємось інтервалом дійсних чисел $[0...1]$. Залежність якості операції від тривалості будемо описувати за допомогою функції належності Q_{ij} :

$$Q_{ij} = f_Q(t_{ij}), \quad (1)$$

де Q_{ij} – значення параметру якості для операції Q_{ij} .

Як правило, якість операції є тим вищою, чим більшою є тривалість операцій в рамках деякого інтервалу часу, відповідно, функція f_Q є зростаючою на деякому інтервалі. Ця функція визначається за допомогою експериментів та в різних виробничих середовищах може мати різний вигляд, але в багатьох випадках залежність якості від тривалості є лінійною. При цьому функцію f_Q можна задати за допомогою нечіткого інтервалу $\tilde{t}_{ij} = [\tilde{t}_{ijL}, \tilde{t}_{ijR}]$. Q_{ij} рівне нулю при значеннях t_{ij} менших або рівних \tilde{t}_{ijL} та Q_{ij} рівне одиниці при значеннях t_{ij} більших або рівних \tilde{t}_{ijL} . На ФП кожна операція впливає на якість готового продукту, при цьому хороша якість однієї операції будь-якої роботи не може компенсувати погану якість іншої операції цієї роботи. Таким чином, будемо рахувати, що

загальна якість $Q(J_i)$ роботи J_i відповідає найгіршому рівню якості операцій, які входять саме до цього процесу $Q(J_i) = \min(Q_{ij})$. При оцінці якості та ефективності контролю виробничої системи ФП необхідно знайти компроміс, який забезпечить максимальну якість при максимальній задоволеності часу закінчення робіт – у сучасних ринкових умовах виконання виробничої програми у встановлені терміни також є важливим фактором, як і досягнення хорошої якості продукції. В зв'язку з цим задоволеність $S(J_i)$ ОПР плануванням роботи J_i визначається меншим зі значень параметрів якості роботи та задоволеності термінами виконання роботи $S(J_i) = \min[Q(J_i), D_i]$. Метою оцінки якості та ефективності контролю на ФП є ступінь контролю у визначених критичних точках контролю (КТК) робіт, при цьому критерієм ефективності виробничої системи є ступенем задоволення S всім виробничим графіком, який розраховується як середнє арифметичне ступенів задоволеності усіма роботами:

$$S = \frac{\sum_{i=1}^U S(J_i)}{U}. \quad (2)$$

При цьому також необхідно знати мінімальне значення S_{\min} задоволення $S(J_i)$ особи, яка приймає рішення (ОПР) контролем якості усіх робіт $S_{\min} = \min[S(J_i)]$ для $\forall i$. Значення S_{\min} , яке рівне нулю не допустимо, так як незалежно від середньої задоволеності S всім виробничим графіком, у графіку не повинно бути робіт, запланованих з якістю операцій, рівних нулю, або час закінчення яких перевищує гранично допустимі терміни. Серед усіх графіків з S_{\min} , яке є більшим за нуль, найбільш переважним є графік з найбільшим значенням S , тобто найбільшим середнім арифметичним ступенів задоволеності всіма роботами. Таким чином, цілями моделі оцінки якості та ефективності контролю на сучасному ФП є $S_{\min} > 0$, $S \rightarrow \max$. Така постановка задачі відрізняється від традиційної постановки, де критерієм ефективності у більшості випадків виступає час закінчення робіт, тобто $\max[r_{ij} + t(J_i)] \rightarrow \min$. Таким чином, метою оцінки якості та ефективності контролю ФП є, перш за все, визначення часу r_{ij} початку всіх операцій O_{ijk} , часу t_{ij} виконання операції O_{ijk} , які забезпечують найбільший ступінь задоволення S виробничим графіком, а також визначення обладнання M_{kp} , на якому повинна оброблятися кожна операція O_{ijk} , враховуючи визначені КТК якості. Ефективність контролю виробничої системи ФП включає наступні критерії:

1. Операція повинна починатися після того, як закінчилася попередня операція:
 $r_{ij} + t_{ij} \leq r_{i(j+1)}$.

2. Одне обладнання у будь-який проміжок часу може виконувати одну і лише одну операцію.

3. Виробничий графік повинен бути допустимим: $S_{\min} > 0$.

4. Перерви між операціями допустимі, але не бажані, так як вони призводять до необхідності зберігання напівпродуктів – до цієї процедури на ФП пред'являються жорсткі вимоги. Пр. цьому по можливості (не перешкоджаючи основного критерію S) необхідно звести час між операційного простою до мінімуму, тобто необхідно забезпечити умову: $r_{i(j+1)} - (r_{ij} + t_{ij}) \rightarrow 0$. Нечіткий характер мети та параметрів планування в реальних умовах ФП вказують на необхідність обліку цих факторів при впровадженні математичної моделі оцінки якості та ефективності контролю, що, в свою чергу підвищить рівень якості контролю виробничої системи та продукція набуде конкурентоспроможності в ринковому середовищі. Існує об'єктивна необхідність в розробці спеціальних методів для мінімізації часу міжопераційного простою. В цьому випадку необхідно, щоб часи закінчення робіт суттєво не збільшилися в порівнянні з плануванням за правилом EDD. Найбільш перспективним для цих цілей представляється метод гілок та границь [2, 4], який дозволяє набути оптимального значення деякого параметру (саме оптимального, а не квазиоптимального значення, як у разі застосування евристичних правил, оскільки метод гілок та границь, по суті, є методом повного перебору варіантів з відсіканням пошуку за тими гілками, які свідомо не призведуть до оптимального значення параметру). Як відомо, основний принцип, на якому базується метод гілок та границь, полягає в розбитті початкового завдання P_0 на деяке число підзадач P_1, P_2, \dots, P_k (в цілому представляють всю задачу P_0) з наступною спробою розв'язати кожную з цих під задач (знайти

оптимальне рішення; показати, що значення оптимального рішення є гіршим, ніж отримане до цього найкраще рішення; показати, що підзадача не є допустимою.

Сенс розбиття завдання P_0 на деяке число підзадач полягає в тому, що або ці підзадачі мали простіший розв'язок, або мали менший розмір. Але, взагалі кажучи, все ще може виявитися в тому випадку, що підзадачу P_i не можна розв'язати і ця підзадача сама розбивається на нові підзадачі $P_{i1}, P_{i2}, \dots, P_{ir}$. Це розбиття є галуженням, повторюється для кожної підзадачі, яка не може бути дозволена. Якщо задача P_0 підлягає рішенню як завдання оптимізації, пошук рішення може завершитися лише тоді, коли будуть дозволені всі підзадачі, що представляються вершинами. Таким чином, якщо для завдання мінімізації виявиться, що нижня межа для вершини, яка відповідає підзадачі P_i є більшою, ніж величина найбільшої відповіді, яка отримана раніше при пошуку, то в P_i немає необхідності виконувати подальше галуження, оскільки в поточній гілці немає кращого розв'язку, ніж найкраща відповідь, отримана до цього часу. В роботі виробничої системи ДП «Черкаси-ФАРМА» J_i є 4 послідовних операції. В цеху є 4 типи устаткування $G_k, k = 1..4$, тип G_1 призначений для виконання операції O_{i1} , тип G_2 призначений для виконання операції O_{i2} тощо. $R_k = 3$ для $\forall k$, тобто є по 3 одиниці устаткування кожного типу. Розгалуження здійснюється таким чином (рис. 1).

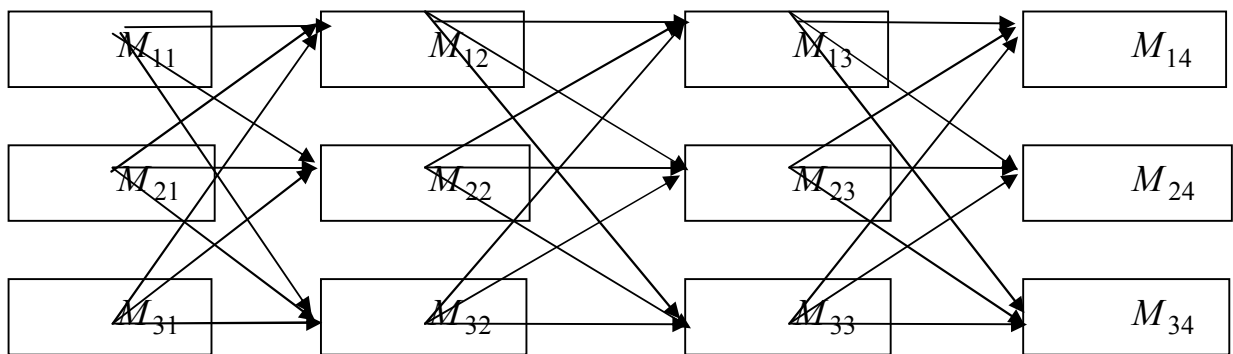

Рисунок 1. – Схема методу гілок та границь контролю якості операцій

Спочатку параметру $\min(\sum LB)$ мінімальної знайденої суми параметру LB привласнюється велике значення таке, що при плануванні всі отримані суми $\sum LB$ параметру LB будуть меншими за початкове значення $\min(\sum LB)$, наприклад, таке число можна зробити більше за горизонт планування. В перших операціях кожної роботи відсутні попередні операції, та, відповідно, порахувати параметр LB для перших операцій неможливо, тому обладнання M_{1p} , на якому будуть виконуватися перша операція, вибирається таким чином, щоб час початку першої операції був мінімальним, при цьому значення суми $\sum LB$ не змінюється. Наступним етапом необхідно вибрати устаткування M_{2p} для 2-ої операції так, щоб параметр LB був мінімальним, тобто, щоб час перерви між першою та другою операціями був мінімальним.

Наступним етапом вибирається обладнання M_{2p} для 3-ої операції і так далі до останньої операції. Під час роботи цієї процедури алгоритм підсумовує набутих значень LB в параметр $\sum LB$ та перевіряє, чи не досягла сума $\sum LB$ мінімальну знайдену на даний момент суму $\min(\sum LB)$. Якщо на будь-якому етапі виявиться, що параметр $\sum LB$ є більшим або рівним $\min(\sum LB)$, то інших операцій в поточній гілці не має сенсу розглядати, оскільки вони плануються в порядку зростання LB , і, відповідно, планування інших операцій однозначно призведе до того, що $\sum LB$ буде більшою або рівною $\min(\sum LB)$.

В цьому випадку алгоритм припиняє пошук рішення на даній гілці і переходить до планування попередньої операції. Якщо ж алгоритм запланував останню операцію, і при цьому сума $\sum LB$

виявилася меншою за мінімально знайдену суму $\min(\sum LB)$, то це означає, що $\sum LB$ є мінімальною знайденою на даний момент сумою, і вона присвоюється параметру $\min(\sum LB)$.

Планування за правилом EDD із будь-яким часом початку перших операцій та зрушенням операцій при деяких коефіцієнтах зрушення перших операцій від пізнього можливого часу початку дає результати, кращі, ніж при плануванні за допомогою алгоритмів, побудованих за іншими методами, у тому числі і за схемою методу гілок та границь із коефіцієнтом K обліку затримок часу початку перших операцій. При цьому так само, як і в алгоритмі за схемою методу гілок та границь, простежується залежність, хоча вона є не такою явною щодо часу закінчення робіт, а також сумарного часу затримок від коефіцієнту P зрушення перших операцій від пізнього можливого часу початку. Отже, можна використовувати правило EDD з різними часом початку перших операцій зі зрушенням операцій для пошуку оптимального графіку таким чином: спочатку планувати роботи J_i з максимальним коефіцієнтом P зрушення перших операцій від пізнього можливого часу початку, що забезпечує самі ранні терміни C_i закінчення робіт J_i та якщо при цьому досягнута якість операцій Q_{ij} , а також задоволеність часом закінчення робіт, який рівний одиниці, то, в цьому випадку, існує необхідність спробувати запланувати роботу з меншими коефіцієнтами P , знайшовши в результаті такий коефіцієнт P , який би забезпечував найменший час міжопераційного простою, не зменшуючи при цьому якість виконання операцій та задоволеність часом закінчення робіт зокрема. Трудомісткість алгоритму, що використовує правило EDD з різними годинами початку перших операцій зі зрушенням операцій значно меншим трудомісткості алгоритму, реалізованого за схемою методу гілок та границь. Таким чином, алгоритм, який побудований з використанням правила EDD з різними термінами початку перших операцій та зі зрушенням операцій показав найкращі результати планування при невеликій трудомісткості.

Висновки. Запропонована методика дає можливість зробити оптимальну оцінку процесу якості на ФП через універсальні та спеціальні показники, підвищує точність результатів за рахунок використання показників результативності та визначати вхідні, проміжні та вихідні показники, що дає можливість оптимізувати загальну систему показників та робить більш ефективним їх контроль управління.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Кісь С. Я. Просторова графоаналітична модель комплексного менеджменту якістю функціонування організаційних утворень / С. Кісь, В. Петренко / Міжнародний бізнес та менеджмент: проблеми та перспективи в умовах глобалізації: міжнар. наук.-практ. конф. 22 –24 жовти., 2008 р.: тези доповід. – Тернопіль: Вид-во ТНЕУ, 2008. – С. 254 – 256.
2. Посилкіна О. В. Розробка інструментарію оцінки функціонування інтегрованої системи менеджменту на фармацевтичних підприємствах / О. В. Посилкіна, К. С. Світлична. – 2009. – С. 15–21. – Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – № 4(6).
3. Советов Б.Я. Современный взгляд на системы качества и их развитие. / Советов Б.Я. – 2000. – С. 25 – 26. – Стандарты и качество, № 1.
4. Ястремская Е. Н. Механизм управления предприятием: информационный подход / Е. Н. Ястремская. – 2001. – С. 60–63. – Вестник Международного Славянского университета. Серия: Экономика и социология, № 5. – Т 4.

РЕФЕРАТ

Єфіменко Н. А., Рябікова Г. В. Розробка методики визначення показників результативності контролю якості в умовах дискретних виробництв. / Надія Анатоліївна Єфіменко, Ганна Володимирівна Рябікова // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ – 2012. – Вип. 10.

В статті запропоновано методику визначення показників результативності контролю якості на фармацевтичних підприємствах.

Об'єкт дослідження – виробнича система фармацевтичних підприємств.

Мета роботи – розробити методику визначення показників результативності контролю якості на фармацевтичних підприємствах.

В умовах ринкової економіки ефективність діяльності фармацевтичного підприємства (ФП) у довгостроковому періоді, високі темпи розвитку, підвищення конкурентоспроможності за рахунок покращення показників якості лікарських засобів (ЛЗ) значною мірою визначаються рівнем оцінки контролю якості виробничої системи зокрема. Якість визначається за допомогою лабораторних тестів (як правило, для готового продукту) або вручну без використання спеціальної лабораторної техніки – наприклад, візуальне визначення наявності згустків, крапель, або визначення щільності, в'язкості «на око» – така оцінка якості виникає протягом всього процесу виготовлення готових ЛЗ та в багатьох випадках є суб'єктивною оцінкою якості. Запропонована методика дає можливість зробити оптимальну оцінку процесу якості на ФП через універсальні та спеціальні показники, підвищує точність результатів за рахунок використання показників результативності та визначати вхідні, проміжні та вихідні показники, що дає можливість оптимізувати загальну систему показників та робить більш ефективним їх контроль управління. Якість виконання операцій відповідає якості отриманого в результаті цієї операції напівпродукту або готового продукту.

Результати статті можуть бути впроваджені на фармацевтичних підприємствах. Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкту дослідження – розробка оптимальної методики визначення показників результативності контролю якості на фармацевтичних підприємствах.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ОЦІНКА ЯКОСТІ, ФАРМАЦЕВТИЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО, МОДЕЛЬ ОЦІНКИ ЯКОСТІ, МЕТОД ГІЛОК ТА ГРАНИЦЬ, АЛГОРИТМ.

ABSTRACT

Efimenko H. and., Ryabikova G. V. Development of methodology for determining the indicators of quality control in discrete manufacturing. / Nadezhda Efimenko, Ann Ryabikova // Project of management, systems analysis and logistics. – K.: NTU – 2012. – Vol. 10.

The methodology for determining the indicators of quality control for pharmaceutical enterprises is offered in the article.

A research object is the production system of pharmaceutical companies.

Purpose of the paper is to develop a methodology for determining the indicators of quality control in pharmaceutical companies.

In a market economy, the effectiveness of a pharmaceutical company (PC) in the long term, high growth rates, increase of competitiveness by improving the quality of medicines (drugs) are largely determined by the level of quality control assessment of the production system in particular. Quality is defined by laboratory tests (as a rule, for the finished product) or by hand without the use of special laboratory equipment - for example, by means of visual determination of the presence of clots, inclusions, or the definition of density, viscosity by sight. Such kind of quality assessment occurs during the whole process of manufacturing finished drugs and in many cases is a subjective quality assessment. The proposed technique makes it possible to make the best estimation of the quality of the PC process through universal and special rates, increases the accuracy of the results due to the use of performance indicators and identify inputs, outputs and benchmarks, which allows to optimize the overall system performance and makes them more effective for management control. The quality of implemented operations meets the quality of the intermediate product or the finished product in the result of this operation.

The results of this article can be implemented in pharmaceutical companies. Assumptions about the forward-looking development of the object of the research is the development of an optimal methodology for determining indicators of quality control in pharmaceutical companies.

KEY WORDS: QUALITY ASSESSMENT, PHARMACEUTICAL COMPANIES, THE MODEL OF QUALITY, THE METHOD OF BRANCH AND BOUND, ALGORITHMS.

РЕФЕРАТ

Ефименко Н. А., Рябикова А. В. Разработка методики определения показателей результативности контроля качества в условиях дискретных производств. / Надежда Анатолиевна Ефименко, Анна Владимировна Рябикова // Управление проектами, системный анализ и логистика. – К.: НТУ – 2012. – Вып. 10.

В статье предложена методика определения показателей результативности контроля качества на фармацевтических предприятиях.

Объект исследования – производственная система фармацевтических предприятий.

Цель работы – разработать методику определения показателей результативности контроля качества на фармацевтических предприятиях.

В условиях рыночной экономики эффективность деятельности фармацевтического предприятия (ФП) в долгосрочном периоде, высокие темпы развития, повышения конкурентоспособности за счет улучшения показателей качества лекарственных средств (ЛС) в значительной мере определяются уровнем оценки контроля качества производственной системы в частности. Качество определяется с помощью лабораторных тестов (как правило, для готового продукта) или вручную без использования специальной лабораторной техники – например, путем визуального определения наличия сгустков, вкраплений, или определением плотности, вязкости «на глаз» – такая оценка качества возникает в течение всего процесса изготовления готовых ЛС и во многих случаях является субъективной оценкой качества. Предложенная методика дает возможность сделать оптимальную оценку процесса качества на ФП через универсальные и специальные показатели, повышает точность результатов за счет использования показателей результативности и определять входные, промежуточные и исходные показатели, что дает возможность оптимизировать общую систему показателей и делает эффективнее их контроль управления. Качество выполнения операций отвечает качеству полученного в результате этой операции полупродукта или готового продукта.

Результаты статьи могут быть внедрены на фармацевтических предприятиях. Прогнозные предположения относительно развития объекта исследования – разработка оптимальной методики определения показателей результативности контроля качества на фармацевтических предприятиях.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ОЦЕНКА КАЧЕСТВА, ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИЕ ПРЕДПРИЯТИЯ, МОДЕЛЬ ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА, МЕТОД ВЕТВЕЙ И ГРАНИЦ, АЛГОРИТМ.

УДК 338.48

АНАЛІЗ СПЕЦИФІКИ ІНВЕСТИВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

Іванчук С.І., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. Згідно з останніми дослідженнями доля туристичного сектору економіки зростає з кожним роком. Аналіз ВВП країн світу показує, що 9% складають саме доходи від туризму. Незважаючи на економічну нестабільність, у 2012 році кількість туристів перевищила 1 млрд. осіб. Кожна дванадцята людина у світі працює в галузі туризму. За прогнозами ВТО, в XXI сторіччі очікується туристичний бум: кількість подорожуючих у світі зростає до 1,6 млрд [1]. Ці факти говорять про високу актуальність інвестування в індустрію туризму, особливо в Україні, де протягом періоду незалежності тривав період стагнації розвитку підприємств цієї галузі. Проведення Євро-2012 відкрило Україну для іноземних туристів, посприяло розвитку інфраструктури та стало каталізатором для збільшення інвестицій в готельний сектор. Аналіз специфіки інвестування туристичної галузі України дозволить ефективно провадити політику зміцнення визначеного сектору економіки та реалізувати Закон України «Про туризм», який визначає туристичну галузь як одну з пріоритетних галузей національної економіки і культури [2].

Зміст роботи. Інвестування в туризмі – це розміщення капіталу інвесторів в туристичному бізнесі з метою отримання прибутку [3, с. 216]. Враховуючи той факт, що капітал є основним фактором для процесів виробництва та надання послуг, можливості туристичної індустрії прямо залежать від обсягу інвестицій. Джерелами інвестування туристичної галузі можуть бути держава та приватні підприємці. Основними засобами інвестування з боку держави є бюджетні асигнації, довгострокове кредитування та капітал державних підприємств. Приватні інвестиції здійснюються за рахунок власного капіталу, кредитів та залученого капіталу. При цьому також слід розуміти, що об'єктами інвестицій можуть бути туристичні підприємства, які створюються для продажу певних послуг, та інвестиції в регіональний розвиток. Ці два види інвестицій мають різний інструментарій і мають різний вплив на економіку країни.

Для того щоб інвестиційний процес був фактором розвитку туристичного підприємства, його керівництво має враховувати наступні критерії:

- Необхідність визначення граничної ефективності капіталовкладень: розрахунок оптимального обсягу інвестицій в конкретне туристичне підприємство з метою дотримання позитивного балансу при здійсненні наступних порцій капіталу.

- Необхідність розрахунку прогнозного значення ризикованості інвестицій на етапі до початку інвестиційного проекту та під час його реалізації для своєчасного припинення неефективних інвестицій.
- Використання натуральних та вартісних оцінок ефективності капіталовкладень;
- Облік втрат, непрямо пов'язаних з процесом інвестування: підготовка та перепідготовка кадрів, набуття досвіду на новому ринку, встановлення нових ділових контактів тощо.
- Облік втрат, прямо пов'язаних з процесом інвестування, - втрати, які можуть виникнути через зв'язки туристичного підприємства з іншими галузями, об'єктами, проектами.
- Визначення співвідношення між ціною попиту на послугу чи товар – результат інвестицій – та його собівартістю: ціна попиту має бути більшою за собівартість протягом всього терміну окупності інвестицій.
- Оцінка економічної ефективності, термінів окупності та інфляційних процесів з врахуванням фактору часу.

Капіталовкладення в туристичну сферу зростають лише за умови повернення інвестицій у визначений термін та отримання від цієї діяльності прибутку. При умові повернення інвестицій без отримання прибутку потік інвестицій припиняється. Якщо сума інвестицій не повертається капіталовкладнику, негативна тенденція посилюється та туристична індустрія втрачає джерела поновлення капіталу. Для уникнення такої ситуації існують інструменти, які можуть збільшити вірогідність повернення інвестицій. До них відносяться:

- застосування нових технологій;
- застосування інтелектуальних ноу-хау;
- державна підтримка інвестиційної діяльності в туристичну галузь.

Використання нових методів та технологій у туристичному бізнесі сприяє зменшенню витрат та максимізації прибутку. Одноразові вкладення у інформаційні системи або у високотехнологічні інструменти мають високий рівень окупності при їх правильному застосуванні. Також вдалим інструментом є інтелектуальні ноу-хау. До них можуть відноситись унікальні туристичні продукти, сучасні засоби їх просування, неординарні підходи щодо пошуку клієнтів, туристичні пропозиції, орієнтовані на вузьку групу клієнтів.

Рівень державної підтримки впливає не тільки на кількість інвестицій з боку приватних підприємців, але й на рівень інвестування в регіональний розвиток. Основою регіональних інвестиційних програм є інноваційно-інвестиційна політика держави, яка враховує різноманітні чинники. Сукупність інвестиційних проектів та організаційних заходів для залучення інвесторів у туристичну галузь є основою регіональних програм [4].

Для держави збільшення рівня інвестицій призводить до вирішення цілей в масштабах цілого регіону, а саме:

- економічний розвиток регіону;
- соціальний розвиток регіону: підвищення рівня життя населення, зменшення кількості безробітних в регіоні, збільшення рівня соціального захисту;
- підвищення інформаційного та технологічного рівня за рахунок створення конкурентоспроможного туристичного продукту;
- збільшення рівня зацікавленості регіоном з боку приватних підприємців;
- розвиток інфраструктури.

Для досягнення цих цілей необхідно правильно оцінювати інвестиції в туристичну галузь. Для цього в представленій статті запропонований узагальнюючий механізм оцінки інвестиційних проектів (рис. 1). Для правильного застосування інструментарію необхідно визначити суб'єкт та об'єкт інвестиційної діяльності. При цьому важливим фактором є вибір методу оцінки інвестицій. Переважно для оцінки інвестицій застосовуються методи дисконтування, засновані на складних процентах, які дозволяють приводити чисельні значення майбутніх фінансових потоків до моменту початку інвестицій.

До основних методів дисконтування належить метод розрахунку чистої приведеної вартості (NPV). Чиста приведена вартість – це сума грошових інвестицій на сьогодні, яка необхідна для отримання капіталу, який буде еквівалентним доходу від реалізації інвестиційного проекту, завтра. Також можна визначити NPV як залишок фінансових ресурсів після всіх грошових надходжень та витрат, сума яких конвертована до моменту початку інвестицій. Часто сума NPV вважається загальним прибутком інвестора, але при цьому не враховується залишкова вартість туристичного проекту. Для розрахунку чистої приведеної вартості використовуються такі формули:

$$NPV = \sum_{t=0}^N \frac{CF_t}{(1+i)^t} \quad (1)$$

$$NPV = -IC + \sum_{t=1}^N \frac{CF_t}{(1+i)^t} \quad (2),$$

де CF – грошова виплата через t років;
 IC - сума інвестованого капіталу;
 t – кількість років;
 i – ставка дисконтування.

Метод розрахунку індексу прибутковості (IP) є спрощеним варіантом методу чистої приведеної вартості. Індекс прибутковості є співвідношенням між реальною вартістю грошових потоків та загальною сумою інвестицій в туристичний продукт та визначається за формулою:

$$IP = \frac{\sum_{t=1}^N PV}{IC} \quad (3),$$

де PV – реальна вартість грошових потоків.

Якщо значення індексу прибутковості менше чи дорівнює одиниці, то інвестиції в туристичний проект вважаються ризиковими або такими, що не принесуть прибутку. Цікавими для суб'єктів інвестиційної діяльності є ті туристичні продукти, індекс прибутковості у яких перевищують показник 1.

Метод розрахунку внутрішньої норми рентабельності (IRR) дозволяє визначити максимальну вартість залученого капіталу, за якої інвестиційний туристичний проект залишається прибутковим. Цей метод визначає середній дохід на вкладений капітал, який забезпечується визначеною сумою інвестицій, тобто ефективність капіталовкладень в проект дорівнює ефективності інвестування в надійний фінансовий інструмент під проценти, які дорівнюють значенню IRR. Внутрішня норма рентабельності розраховується як значення ставки дисконтування при умові NPV=0 з використанням спеціальних функцій в комп'ютерних редакторах (наприклад, в MS Excel це функція =ВНДОХ ()) або графічними методами залежності NPV від ставки дисконтування.

Рисунок 1.- Механізм оцінки інвестицій в туристичну індустрію

Для розрахунку рівня окупності з дисконтуванням застосовується наступна формула:

$$\sum_{t=1}^N \frac{NCF_t}{(1+i)^t} \geq IC \quad (4),$$

де NCF – чистий грошовий потік.

Дисконтований термін окупності – це строк, який потрібен для повернення вкладених в проект інвестицій з врахуванням дисконтування. Після розрахунку дисконтованого терміну окупності його треба порівняти з терміном туристичного проекту. Якщо термін проекту менший за термін окупності, інвестований капітал покаже від'ємне значення NPV, що означає невигідну інвестицію та відмову від неї. Якщо термін проекту дорівнює терміну окупності, прибутку або збитку не буде, що також означає відмову від можливих інвестицій. При умові перевищення терміну окупності над строком виконання проекту, при розрахунку NPV набуває позитивного значення, що означає вигідність інвестицій в туристичний проект.

Висновки. Таким чином можна говорити про те, що інвестиційна діяльність в туристичній галузі має свою специфіку, яка пов'язана в першу чергу з суб'єктами та об'єктами інвестиційної діяльності. Велика залежність туристичної індустрії від держави змушує інвесторів, в тому числі і представників державного сектору економіки, ретельно обраховувати ефективність інвестицій, застосовуючи при цьому переважно методи дисконтування. При цьому важливим одиночним фактором є застосування всіх методів дисконтування через такі фактори: високий відсоток інфляції в Україні, великий термін окупності туристичних регіональних проектів, висока вартість інфраструктурних проектів, невизначений термін окупності іміджевих туристичних продуктів. При цьому для оцінки ефективності інвестицій варто проводити дослідження туристичного проекту протягом життєвого циклу, моделювати потоки туристичного продукту, співставляти очікувані результати та витрати з запланованим рівнем капіталовкладень, використовувати поточні, базові та прогнозні ціни. Застосування механізму оцінки інвестицій в туристичну індустрію враховує вищезазначені фактори, тому дозволяє обраховувати ефективність інвестицій максимально точно.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Количество туристов в мире превысило миллиард [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу до матеріалу: http://society.lb.ua/life/2012/12/14/182577_kolichestvo_turistov_mire_previsilo.html
2. Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995 р. №324/95-ВР.
3. Стратегічний розвиток туристичного бізнесу / Т.І. Ткаченко, С.В. Мельниченко, М.Г. Бойко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 320 с.
4. Іванов А.М. Основи розробки регіональних інвестиційних програм у сфері туризму / А.М. Іванов // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – Чернівці: ЧТЕІ. - 2010. – Випуск 4 (40). – С. 65-69

РЕФЕРАТ

Іванчук С.І. Аналіз специфіки інвестування туристичної індустрії / Світлана Іванівна Іванчук // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ. – 2012. – Вип. 10.

В статті описується механізм оцінки інвестицій в туристичну індустрію, який враховує особливості діяльності суб'єктів та об'єктів інвестиційної діяльності та передбачає використання дисконтованих методів оцінки капіталовкладень.

Об'єкт дослідження – процес інвестування туристичної галузі.

Мета роботи – визначити особливості процесу інвестування туристичної галузі та проаналізувати специфіку процесу.

Метод дослідження - системно-логічний підхід, аналіз та синтез, економічна теорія.

Інвестиційна діяльність в туристичній галузі має свою специфіку, яка пов'язана в першу чергу з суб'єктами та об'єктами інвестиційної діяльності. Велика залежність туристичної індустрії від держави змушує інвесторів, в тому числі і представників державного сектору економіки, ретельно обраховувати ефективність інвестицій, застосовуючи при цьому переважно методи дисконтування. При цьому важливим одиночним фактором є застосування всіх методів дисконтування через наступні фактори: високий відсоток інфляції в Україні, великий термін окупності туристичних регіональних

проектів, висока вартість інфраструктурних проектів, невизначений термін окупності іміджевих туристичних продуктів. При цьому для оцінки ефективності інвестицій варто проводити дослідження туристичного проекту протягом життєвого циклу, моделювати потоки туристичного продукту, співставляти очікувані результати та витрати з запланованим рівнем капіталовкладень, використовувати поточні, базові та прогнозні ціни. Застосування механізму оцінки інвестицій в туристичну індустрію враховує вищезазначені фактори, тому дозволяє обрахувати ефективність інвестицій максимально точно.

Результати статті можуть бути впроваджені інвесторами для капіталовкладень у підприємства туристичної галузі.

Прогнозні припущення щодо об'єкту дослідження – створення методики інвестування підприємств туристичної галузі.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІНВЕСТИЦІЇ, ТУРИЗМ, СУБ'ЄКТ ІНВЕСТИЦІЙ, ОБ'ЄКТ ІНВЕСТИЦІЙ, ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ.

ABSTRACT

Ivanchuk S.I. The analysis of investments in tourism / Svitlana Ivanchuk // Management of projects, system analysis and logistics. – K.: NTU – 2012. – Vol. 10.

The article describes the mechanism of investment's evaluation in tourism industry. The mechanism helps to consider the features of investment's subjects and objects and to use discounted methods of investment's evaluation.

Object of study – the process of investments in tourism.

Purpose – to determinate the main features of investments in tourism and to analyze the specific features of the process.

Methods of study – system-logical method, analysis and synthesis, the economic theory.

The investments in tourism have their own specific features that is connected with investments' subjects and objects first of all. The tourism depends from the state a lot. It forces the investors including state investors to evaluate the efficiency of investments with the use of discounting methods. An important single factor is the complex usage of all discounting methods because of next factors: the high inflation level in Ukraine, the long-term payback of tourism regional projects, the high cost of infrastructure projects, non-determined term of payback of image tourism products. It is important to investigate the tourism project for efficiency evaluation during its lifecycle, to model the flows of tourism product, to match future results and costs with the planning investments' level with the use of current, base and prognosis prices. The use of mechanism of investments' evaluation in tourism take into consideration the factors, that's why it helps to evaluate the efficiency of investments correctly.

The results of this article can be used by investors in tourism.

Forecast assumptions about the object of study – the development of methodology for investments in tourism.

KEY WORDS: INVESTMENTS, TOURISM, SUBJECT OF INVESTMENTS, OBJECT OF INVESTMENTS, THE EFFICIENCE EVALUATION.

РЕФЕРАТ

Иванчук С.И. Анализ специфики инвестирования в туристическую отрасль / Светлана Ивановна Иванчук // Управление проектами, системный анализ и логистика. – К.: НТУ. – 2012. – Вып. 10.

В статье описывается механизм оценки инвестиций в туристическую индустрию, который учитывает особенности деятельности субъектов и объектов инвестиционной деятельности и предусматривает использование дисконтированных методов оценки капиталовложений.

Объект исследования – процесс инвестирования в туристическую отрасль.

Цель работы – определить особенности процесса инвестирования в туристическую отрасль и проанализировать специфику процесса.

Метод исследования – системно-логический подход, анализ и синтез, экономическая теория.

Инвестиционная деятельность в туристическую отрасль имеет свою специфику, которая связана в первую очередь с субъектами и объектами инвестиционной деятельности. Большая зависимость туристической индустрии от государства заставляет инвесторов, в том числе и представителей государственного сектора экономики, тщательно просчитывать эффективность инвестиций, используя при этом преимущественно методы дисконтирования. При этом важным фактором является использование всех методов дисконтирования из-за следующих

факторов: високий процент інфляції в Україні, великий термін окупаемости туристических регіональних проектів, висока вартість інфраструктурних проектів, невизначений термін окупаемости іміджевих туристических продуктів. При цьому для оцінки ефективності інвестицій слід проводити дослідження туристического проекту на протязі життєвого циклу, моделювати потоки туристического продукту, порівнювати очікувані результати і витрати з запланованим рівнем капіталовкладень, використовуючи поточні, базові і прогнозні ціни. Використання механізму оцінки інвестицій в туристическу галузь враховує вищеизложенні фактори, тому дозволяє просчитувати ефективності інвестицій максимально точно.

Результати статті можуть бути впроваджені інвесторами для капіталовкладень в підприємства туристическої галузі.

Прогнозні передположення о розвитку об'єкта дослідження – створення методики інвестування в підприємства туристическої галузі.

КЛЮЧЕВІ СЛОВА: ІНВЕСТИЦІЇ, ТУРИЗМ, СУБ'ЄКТ ІНВЕСТИЦІЙ, ОБ'ЄКТ ІНВЕСТИЦІЙ, ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ.

УДК 330:625.7

РИЗИКИ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

Жулін О.В., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. Публічно-приватне партнерство нерозривно пов'язане із багатьма ризиками, які нині до кінця не визначені і супроводжують усі проекти партнерства без виключення. Це пов'язано у першу чергу із присутністю у проекті партнерства трьох сторін: держави, бізнесу і споживача. Участь держави як партнера публічно-приватного партнерства пов'язане з певними ризиками для бізнесу, бо протязом усього терміну дії договору держава прямими і опосередкованими методами впливає на діяльність приватного сектору і як партнер, і як регулятор. Тому в першу чергу держава повинна бути зацікавлена в успіху проекту. В умовах кризових явищ в економіці це питання стає все більш актуальним, бо на реформування економіки державних фінансових ресурсів катастрофічно не вистачає, а залучити бізнес до партнерської співпраці надзвичайно важко за таких умов – ризики неймовірні. Тому обов'язковим заходом має бути формування ефективної системи управління ризиками публічно-приватного партнерства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зростання наукових інтересів щодо дослідження публічно-приватного партнерства зумовлює особливу увагу до вивчення і вирішення низки завдань по управлінню ризиками. Особлива увага до цих питань зосереджена у наукових роботах Варнавського В.Г. [1], Вітлінського В. В. [2], Запатріної І. В. [3], Клімова П.Е. [4], Хохлова Н.В. [5]. Проте потребують доопрацювання наукові пропозиції щодо комплексного підходу по управлінню ризиками публічно-приватного партнерства у дорожній галузі України. Виходячи з цього, виникла об'єктивна необхідність дослідження ризиків публічно-приватного партнерства з метою підвищення ефективності реалізації дорожніх проектів.

Мета статті. Метою статті є удосконалення системи управління ризиками публічно-приватного партнерства у дорожній галузі із врахуванням її особливостей. Для реалізації цієї мети варто: визначити етапи управління ризиками партнерства та визначити завдання, які будуть вирішуватись на кожному з них; охарактеризувати основні види ризиків та сформулювати рекомендації по управлінню ризиками автодорожнього публічно-приватного партнерства.

Основний матеріал дослідження. Основною причиною того, що публічно-приватне партнерство супроводжується безліччю ризиків є відсутність досвіду їх впровадження, зокрема у дорожній галузі. Дослідження закордонного досвіду дозволяє визначити можливі ризики, проте в процесі ризик-менеджменту варто враховувати національні особливості, специфіку галузі, а також взаємозв'язок усіх видів ризиків між собою. Повністю уникнути ризиків неможливо, але їх можна мінімізувати і ефективно ними управляти.

Важливим завданням, яке потребує вирішення у процесі управління ризиками публічно-приватного партнерства, є чітке розмежування етапів ризик-менеджменту. У процесі управління ризиками дорожнього проекту в рамках публічно-приватного партнерства пропонуємо виділити чотири основні етапи, рис. 1.:

1) виявлення і моніторинг ризиків;

- 2) якісне та кількісне оцінювання та аналіз впливу кожного ризику на проект;
- 3) мінімізація ризиків та їх наслідків;
- 4) розподіл ризиків між учасниками публічно-приватного партнерства та контроль за ризиками.

Виявлення і моніторинг можливих ризиків дозволяє виявити можливі ризики проекту до його реалізації та протягом усього його життєвого циклу проекту, тому має бути безперервним процесом. Ідентифікацією ризиків мають займатись усі учасники публічно-приватного партнерства, визначати його ступінь та тривалість періоду впливу конкретного виду ризику. Досить складним є процес якісного і кількісного оцінювання та аналізу впливу кожного ризику на проект. Ризик вважається високим, коли ймовірність втрат висока, і навпаки. Доцільно розробити систему оцінювання ризиків реалізації публічно-приватного партнерства, що дозволить ефективно управляти ними і максимально захистити інтереси усіх учасників. Особливістю третього етапу є те, що ризик треба прийняти і запропонувати шляхи його мінімізації або відмовитись від нього. Учасники партнерства мають чітко визначити, які ризики прийнятні і здатність очікуваної доходності покрити відповідний ризик.

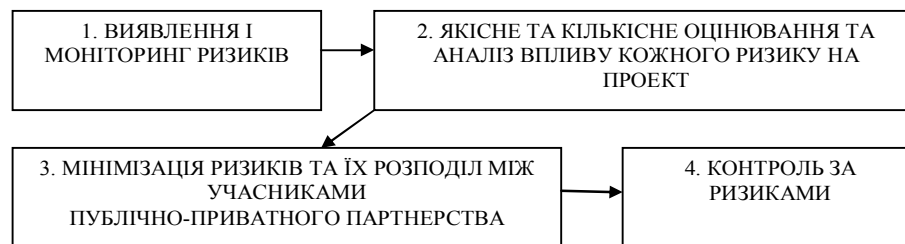

Рисунок 1. – Етапи управління ризиками публічно-приватного партнерства

Мінімізувати будь-який ризик можна шляхом зниження, обмеження або його передачі, тобто переважно шляхом розподілу ризиків між учасниками публічно-приватного партнерства. Наприклад, зниження ризиків щодо недоотримання певного розміру доходу концесіонером у дорожніх партнерствах може гарантуватись певними державними компенсаціями. Контроль за ризиками дозволяє безперервно відстежувати кількісні і якісні зміни величин ризиків і вживати необхідних заходів. Реалізовувати цей етап системи управління ризиками можна шляхом регулярного формування спеціальних звітів.

Визначення етапів управління ризиками публічно-приватного партнерства у дорожній галузі недостатньо для ефективності управління ними. Тому пропонуємо виділити основні види ризиків, які можливі в процесі реалізації автодорожніх партнерств держави і бізнесу, що наведені на рис. 2.:

- 1) фінансові ризики;
- 2) ризики недостатнього попиту;
- 3) ризики незадовільної пропозиції;
- 4) технічні і технологічні ризики;
- 5) нормативно-правові ризики;
- 6) політичні ризики.

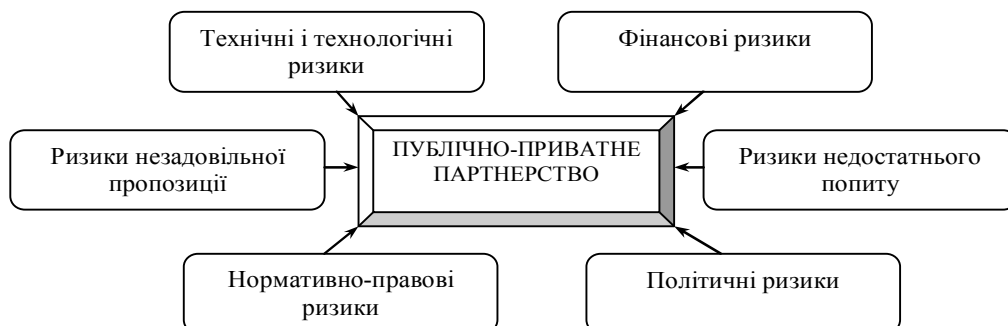

Рисунок 2. – Види ризиків публічно-приватного партнерства

Фінансові ризики пов'язані з джерелами фінансування проекту публічно-приватного партнерства та розподілом отриманих прибутків. Низька надійність джерел фінансування може призвести до здорожчання проекту і є запорукою життєздатності проекту. Управління ризиками фінансування здійснюється, як правило, приватним сектором. До них можна віднести: термін кредиту, розмір відсоткової ставки та правила їх зміни, коливання валютних курсів, інфляційні чинники, податкові та інші пільги, розподіл прибутків.

Основним ризиком публічно-приватного партнерства є низький попит на послуги, що надаються об'єктом інфраструктури. У дорожніх проектах такою небезпекою є інтенсивність руху, яка нижча запланованого обсягу. Основні проблеми незадовільного попиту обумовлені неприйняттям послуги та низька платоспроможність споживачів. Окрім того, якщо це стосується платної дороги, то споживач має право скористатись альтернативною безкоштовною автомобільною дорогою. Пильної уваги потребує тарифоутворення на проїзд платними дорогами та регулювання ціноутворення у проектах публічно-приватних партнерств, бо є визначальним аспектом ефективності реалізації і перспективи прибутковості. Приватний інвестор автодорожньої концесії має: ознайомитись із інтенсивністю руху автомобільною дорогою та визначити її структуру; визначити платоспроможність можливих споживачів; проаналізувати соціально-економічні чинники розвитку держави; визначити розмір тарифу, який покриє витрати бізнесу і дозволить отримати прибутки. Бізнес-суб'єкти публічно-приватного партнерства можуть вимагати розподілу ризиків низького попиту на послуги з державою шляхом отримання від неї гарантій компенсацій за умов незадовільного попиту для забезпечення принаймні мінімального рівня прибутковості. Проте держава може вимагати, щоб приватний сектор брав на себе левову часту ризику попиту, бо це стимулюватиме його надавати високої якості послуги споживачам, впроваджувати інновації та утримувати об'єкт концесії на належному рівні протягом усього терміну партнерства.

З вище сказаного випливає ризик незадовільної пропозиції, коли обсяг послуг, що надаються, або їх якість не відповідають встановленим вимогам. Основні причини виникнення цього ризику пов'язані з діяльністю приватного інвестора: помилки у проектуванні дороги, порушення технологічного процесу, низька якість матеріалів і сировини, екологічні проблеми, неналежна експлуатація об'єкту та його утримання та ін. Зрозуміло, що інвестор зацікавлений максимально мінімізувати перераховані ризики.

Технічні та технологічні ризики, як правило, теж лягають на плечі приватного сектору і є найдорожчими, бо пов'язані з розробкою проектної документації, будівництвом, експлуатацією та утриманням об'єкта публічно-приватного партнерства. При будівництві платної автомобільної дороги на одному об'єкті може працювати багато підрядників, тому приватний партнер краще управляє такими ризиками, переносячи їх фактично на проектну, будівельну чи обслуговуючу компанію.

Особливий вплив на виконання проекту публічно-приватного партнерства здійснюють нормативно-правові ризики, зокрема: зміни та доповнення у законах та нормативно-правових актах, впровадження нових регуляторних механізмів, які суперечать домовленостям партнерства, зміна норм щодо купівлі або оренди землі, зміни податкового законодавства та інш. Політичні ризики є взаємодією політичних, економічних, соціальних і психологічних чинників, які суттєво змінюють ситуацію у країні, що може призвести до втрат усіма партнерами. Вони найчастіше зумовлені війнами, революціями, економічним станом країни, змінами влади та іншими подіями, що мають руйнівний характер.

З точки зору держави, як партнера, серед ризиків, що виникають у публічно-приватному партнерстві, можна виокремити:

- ризик неможливості залучення фінансування;
- ризик вибору непорядного і недосвідченого партнера;
- ризик банкрутства бізнес-партнера;
- спотворення інформації про майбутні ризики і вартість проекту;
- ризик недостатньої підготовки до реалізації проекту.

Усі перераховані ризики призводять до здорожчання публічно-приватного партнерства і потребують додаткових бюджетних асигнувань.

Висновки і пропозиції, перспективи подальших розробок. Перераховані вище ризики є характерними переважно для приватного сектору, найвищим є нерентабельність інвестицій, інші – для держави, наприклад, неефективність утримання та експлуатації автомобільних доріг.

Виходячи з цього можуть бути вжиті взаємно узгоджені заходи з метою обмеження ризиків бізнесу та органів влади, зокрема, шляхом ретельної розробки проекту, виваженого вибору шляхів фінансування і використання маркетингової політики, орієнтованої на кінцевого споживача. Після

того, як такі заходи з обмеження загальних ризиків вжиті, необхідно розподілити ті ризики, що залишилися. У цьому випадку формування партнерства державного і приватного секторів повинно стати результатом збалансованих і спрямованих на довгострокову перспективу переговорів. Аналіз ризиків та управління ними – найголовніше завдання публічно-приватного партнерства. Саме завдяки такому аналізу стає можливим структурування проекту та реалізація логічних кроків з метою скорочення ризиків і покращення життєздатності проекту в цілому.

Однак навряд чи можна говорити про певний шаблон, для кожного окремого проекту зазначений розподіл повинен бути адаптований до поточної та прогнозованої ситуації, особливостей галузі та державної політики.

Перспективами подальших розробок може бути більш детальний розподіл ризиків при спільних автодорожніх проектах, який гарантує вигоди і переваги реалізації проектів публічно-приватного партнерства для обох сторін, а також для споживача.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Варнавский В. Г. Партнерство государства и частного сектора: формы, проекты, риски / Варнавский В. Г. // РАН; Институт мировой экономики и международных отношений. М.: Наука, 2005. – 315 с.
2. Вітлінський В. В., Маханець Л. Л. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності. навч. посіб. / Вітлінський В. В., Маханець Л. Л. — К. : КНЕУ, 2008. – 435с.
3. Запатріна І. В. Бюджетна підтримка як елемент розвитку публічно-приватного партнерства в житлово-комунальній сфері / І. В. Запатріна // Фінанси України. – 2008. – № 4. – С. 3 – 11.
4. Климов П. Е. Распределение рисков в проектах государственно-частного партнерства // Управление экономическими системами: электронный научный журнал. – 2012. – № 8 (44).
5. Хохлов Н. В. Управление риском / Н. В. Хохлов. – М. : Юнити, 2001. – 235 с.

РЕФЕРАТ

Жулин О.В. Ризики публічно-приватного партнерства в Україні. / Жулин Ольга Володимирівна // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ – 2012. – Вип. 10.

У статті досліджено наукові роботи вчених щодо управління ризиками публічно-приватного партнерства та запропоновано схему управління ризиками публічно-приватного партнерства у дорожній галузі. Класифіковано ризики автодорожнього партнерства держави і бізнесу на групи і розроблено рекомендації по управлінню ними.

Об'єкт дослідження – ризики публічно-приватного партнерства в дорожній галузі.

Мета роботи – удосконалення системи управління ризиками публічно-приватного партнерства у дорожній галузі для підвищення ефективності реалізації партнерських проектів із врахуванням особливостей галузі.

Метод дослідження – загальнонаукові теоретичні методи аналізу та класифікації.

Результати та їх новизна – досліджено і виділено основні групи ризиків, що можливі в процесі реалізації автодорожніх партнерств держави і бізнесу: фінансові ризики, ризики недостатнього попиту, ризики незадовільної пропозиції, технічні і технологічні ризики, нормативно-правові ризики та політичні ризики. З точки зору держави як партнера серед ризиків, що виникають у публічно-приватному партнерстві, можна виокремити ризик: неможливості залучення фінансування, вибору непорядного і недосвідченого партнера, банкрутства бізнес-партнера, спотворення інформації про майбутні ризики і вартість проекту, недостатньої підготовки до реалізації проекту. Усі перераховані ризики призводять до здорожчання публічно-приватного партнерства і потребують додаткових бюджетних асигнувань. У роботі визначено основні етапи ризик-менеджменту в рамках публічно-приватного партнерства, що дозволить учасникам партнерства чітко визначати, які ризики прийнятні і здатність очікуваної дохідності покривати відповідний ризик.

Прогнозні припущення про розвиток об'єкту дослідження – аналіз ризиків та управління ними – найголовніше завдання публічно-приватного партнерства, бо завдяки такому аналізу стає можливим структурування проекту та реалізація логічних кроків з метою скорочення ризиків і покращення життєздатності проекту в цілому.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: РИЗИК, ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО, ДОРОЖНЯ ГАЛУЗЬ, УПРАВЛІННЯ, БІЗНЕС.

ABSTRACT

Zhulyn O.V. Risks in public private partnerships in Ukraine. / Zhulyn Olga Volodymyrivna // Management of projects, system analysis and logistics. – K.: NTU. – 2012. – Vol. 10.

The article examines the scientific work of scientists for risk management in public-private partnership and the scheme risk management in public-private partnerships in the road sector. Classified risks highway partnership between the state and business groups and developed recommendations for managing them.

Object of study – the risks of public-private partnerships in the road sector.

Purpose – to improve the risk management system of public-private partnerships in the road sector to improve implementation of partnership projects to the specific industry.

Research method – general theoretical analysis and classification.

Results and novelty – researched and identified the main groups of risks that are possible in the implementation of road partnerships between business and government: financial risks, the risks of insufficient demand, risks unsatisfactory proposals, technical and technological risks, regulatory risks and political risks. From the perspective of the state as a partner among the risks that arise in public-private partnership can distinguish risk: inability to fund raising, selection dishonest and inexperienced partner bankruptcy business partner, distortion of information about future risks and project costs, lack of preparation for the project. All the above risks leading to price rise of public-private partnerships and the need for additional budget allocations. In this paper, the main stages of risk management within the framework of public-private partnership that the partnership will allow the participants to clearly identify which risks are acceptable and the ability to cover the expected return on the corresponding risk.

Forecast assumptions about the development of the object of study – risk analysis and management – the most important task of public-private partnership, because by that analysis becomes possible structuring and implementation of logical step to reduce risks and improve the viability of the project.

KEYWORDS: RISK, PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS, TRANSPORT INDUSTRY, MANAGEMENT, BUSINESS.

РЕФЕРАТ

Жулын О.В. Риски публично частного партнерства в Украине. / Жулын Ольга Владимировна // Управление проектами, системный анализ и логистика. – К.: НТУ – 2012. – Вып. 10.

В статье исследованы научные работы ученых по управлению рисками публично-частного партнерства и предложена схема управления рисками публично-частного партнерства в дорожной отрасли. Классифицированы риски автодорожного партнерства государства и бизнеса на группы и разработаны рекомендации по управлению ими.

Объект исследования – риски публично-частного партнерства в дорожной отрасли.

Цель работы – совершенствование системы управления рисками публично-частного партнерства в дорожной отрасли для повышения эффективности реализации партнерских проектов с учетом особенностей отрасли.

Метод исследования – общенаучные теоретические методы анализа и классификации.

Результаты и их новизна – исследованы и выделены основные группы рисков, возможных в процессе реализации автодорожных партнерств государства и бизнеса: финансовые риски, риски недостаточного спроса, риски неудовлетворительной предложения, технические и технологические риски, нормативно-правовые риски и политические риски. С точки зрения государства как партнера среди рисков, возникающих в публично-частном партнерстве, можно выделить риск: невозможности привлечения финансирования, выбора не порядочного и неопытного партнера, банкротства партнера, искажения информации о будущих рисках и стоимости проекта, недостаточной подготовки к реализации проекта. Все перечисленные риски приводят к удорожанию публично-частного партнерства и требуют дополнительных бюджетных ассигнований. В работе определены основные этапы риск-менеджмента в рамках публично-частного партнерства, что позволит участникам партнерства четко определять, какие риски приемлемы и способность ожидаемой доходности покрывать соответствующий риск.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – анализ рисков и управление ими – главнейшая задача публично-частного партнерства, поскольку благодаря такому анализу становится возможным структурирование проекта и реализация логических шагов с целью сокращения рисков и улучшения жизнеспособности проекта в целом.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: РИСК, ПУБЛИЧНО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА, ДОРОЖНАЯ ОТРАСЛЬ, УПРАВЛЕНИЕ, БИЗНЕС.

ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ МАЙНОВИХ АКТИВІВ ОРІЄНТОВАНЕ РИНКОВИМ ВИМОГАМ

Заплітна Т.В., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. Послуги оцінювання за період трансформаційних процесів ринкових перетворень стали більш диверсифікованими. Сучасне оцінювання не лише відповідає багаторівневій функціональній сфері визначення джерела вартості, але й поширило спектр свого застосування для приватизаційних, аудиторських, фінансових, консалтингових цілей, до того ж вже виокремлено в окремий ринок послуг. Ринок оцінювання в Україні розширився та диференціювався за інтересами замовників та напрямами пов'язаних з розвитком ринкових відносин, реформування власності. Адже сучасний етап розвитку ринкових відносин вимагає від їх суб'єктів володіння інформацією про вартість оцінюваних об'єктів (майнових активів) та креативної орієнтації економічної інформації, що в свою чергу, дає можливість правильно розпорядитись майном, коштами, вчасно зорієнтуватись і вигідно розмістити наявний капітал для досягнення недоступних з матеріальних міркувань цілей.

В сучасних умовах ринкових перетворень практична апробація оцінювання, або іншою мовою процедура оцінки вартості майнових активів зарекомендована як одна з передових інструментів визначення ринкової вартості для різноманітних реалізацій цілей та інтересів, як то для купівлі-продажу об'єктів, інвестування, кредитування, страхування, оподаткування, навіть ліквідації або відтворення об'єктів. Тому сьогодні на правах інституційних норм прав власності оцінка вартості є першочерговою умовою корегування вартісних властивостей майнового об'єкту, а процедура оцінювання залишається лише формалізованим інструментом з передуманням суб'єктивного характеру. Так за останні роки цей процес можна сказати є вдосконаленим і носить прозорий характер та ринковий підхід, але й залишається наслідком спекулятивних дій та неорганізованих процесів на відповідних ринках. Адже практичний підхід в застосуванні вимірювання вартісних параметрів на основі дохідного, витратного та порівняльного методів створює умови для визначення ринкового утворення вартісних параметрів, але на практиці оцінкою вартості маніпулюють спекулятивним характером ціноутворення, створюючи умови «парадоксу ліберального ціноутворення».

Невирішені частини загальної проблеми. Залишаються багато невизначених питань, які виходять за рамки оцінювання, але імпульсивно зараховані до процесів оцінювання та підривають його методичне провадження. Через короткий час впровадження інструментів оцінювання вартісних параметрів національного багатства спочатку його вартість була знецінена, а потім через невмілий державний менеджмент оцінювання, як інструмент визначення вартісних параметрів, перевантажений екстерналіями так званої соціально-економічної нестабільності країни.

Раніше в практичній методиці під час приватизаційних процесів, як одного з перших прикладів застосування інструментарію оцінювання були сформовані хибні припущення. Саме приватизаційні об'єкти вимушено корегувались «заниженими вартісними параметрами» та набули реалізації «за безцінь». Як результат, незважаючи на дотримання нормативно-методичних норм використання експертами методики оцінки вартості, дозволило державі реалізувати питому вагу національних потужних виробничих об'єктів – великих і середніх підприємств, позбавлених капітального резерву на майбутній сталий розвиток. Також оцінювальний результат обчислення вартості таких підприємств започаткував в умовах розвиваючих ринків проблему ефективного управління - занижуючи основний оцінювальний параметр – вартість жодного разу не було враховано «швидкість приросту вартості» – найважливіший показник ефективності управління.

Постає питання чи може таке реалізоване підприємство розрахувати на ринкову адаптацію своєї діяльності та відповідати вимогам державно-цільових програм орієнтованим на інвестиційно-інноваційний розвиток і не лише...

Не останнє місце й чи мало питань в інформаційному навантаженні оцінювання залишаються та прогресують в соціальній сфері, а саме в оцінці вартості нерухомості (житла). Яким чином житлову нерухомість отриману безкоштовно понад 30 років тому (на умовах отримання за адміністративно-командної системи) сьогодні під впливом зміни економічної системи на ринкову нам пропонують, обумовлюючи «умовно» ринковою вартістю, за сотні тисяч грн., уникаючи Марксовим постулатам економічних законів купівельної спроможності суспільства. Таким чином відбулось викривлення визначення фактичної ціни на нерухомість, що формується не тільки під впливом

динаміки витрат, корисності, співвідношення попиту і пропозиції, монополізації, а й від процесу оцінювання, як упередженого судження про цінову екстраполяцію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні пострадянські науковці порівнюючи економічні системи адміністративно-командну з ринковою здебільшого піддають критиці першу за її недосконалість та вимагають відкритість іншої.[1, 2] На нашу думку, можна погодитись в деяких моментах. Недосконалість адміністративно-командної системи складалась в прогресивному зростанні бюрократичної недосконалості менеджменту, але й менеджмент ринкових перетворень також характеризується залишками бюрократичних відтінків, до того ж, створенням умов дефіциту фінансової сфери, й викривленням загальних засад ринкового підґрунтя. Як наслідок для підприємств до сих пір залишається фікцією інвестиційно-інноваційна орієнтація розвитку, а в суспільстві втрачені інструменти соціально-економічної орієнтації стабільності. Від таких наслідків навіть державні інструменти управління та контролю носять «паразитичний» характер на суспільно-економічні умови зростання та розвитку в цілому.

Високий рівень впровадження оцінювання в ринкову практику адаптації вимагає обґрунтування теоретичних та нормативно-правових проблем оціночної діяльності, використання теоретичних надбань з теорій вартості щодо покращення методики оцінювання з посиленням змістом ефективного використання в господарській практиці, а як наслідок – уникнення асиметричності інформації. [2]

Зазвичай ми вдаємося прикладу західних методик оцінювання, як озерець умов впровадження ринкових інструментів господарського механізму, але уникаємо практики та їх результатів адаптації. Необхідно переглянути не «вершки» впровадження будь-яких ринкових інструментів, а дослідити результати адаптації цих інструментів. Лише тоді вірогідність їх ефективного застосування визначатиме цілеспрямоване створення рівноважного ринкового механізму та подальшого економічного зростання в соціально-економічній сфері. Більш того, сьогодні суспільство потребує у засобах та надійних механізмах усунення негативних екстерналій, а не в нарощуванні їх та уникнення вирішення. Тож як зазначено раніше спектр застосування оцінювання настільки охопив всебічність ринкових відносин, саме оцінка вартості обрана загальною методикою боротьби з наслідками, а не причинами. Необхідно також врахувати, що будь які методи впроваджуються через визначення інституційної основи, а в оцінюванні єдиним інститутом є вартість. [4, с. 12] За таких умов оцінювання не лише буде об'єктивно формувати інституційні норми утворення вартісних вимірювань, а сприятиме його застосуванню як регуляторного інструмента ціннісних засад ринкового ціноутворення.

Мета статті. Перед тим як вдатись до аналізу західної практики та їх результатів адаптації оцінювання, на нашу думку, необхідно уточнити і методологічні засади, щоб загальна мета нашої статті носила всебічний аналіз та обґрунтування.

То ж нагадаємо, вдавшись до досвіду західних принципів економічного оцінювання, основні концептуальні підходи оцінювання, що активно на сьогодні використовуються у всіх розвинених країнах при оцінці різного роду економічних активів, складають дві концепції вартості – концепція вартості в обміні (об'єктивна) і концепція цінності (суб'єктивна). [3, 4] В межах кожної концепції сформульовані набори припущень цілей оцінювання та чітко обґрунтовані визначення форми вартостей, що отримали в оціночній практиці назву – база оцінки. [3] Ці особливості впливають на вибір інформаційних джерел при оцінці і на алгоритм оціночних процедур.

Виклад основного матеріалу. Методологія оцінки, яка адекватно відображає як загально визначені в світовій практиці концепції, так і традиції української економіки, повинна вирішити низку методологічних проблем: 1) обґрунтування змістовної частини і структури видів вартостей, які реалізують концепції вартості в обміні і цінності; 2) обґрунтування методологічних підходів до оцінки вартості майнових об'єктів, які враховують існуючи в Україні нормативно-інформаційне забезпечення в сфері оцінки; 3) обґрунтування методологічних підходів до оцінки інвестиційної цінності; 4) обґрунтування методологічних підходів, які регламентують інформаційно-аналітичну обробку даних на ринку і отриманих характеристик, необхідних для виконання оцінки; 5) обґрунтування методологічних підходів до інформаційного моделювання технологій для уніфікації і автоматизації процесу оцінки.

Розвиток оцінювання як економічної діяльності відбувається комплексно: різними темпами, обсягами, в усіх напрямках, на всіх рівнях, по усіх видах і родах діяльності, і т.д. Ефективність сучасних знань в сфері оцінювання виведуть суспільство на новий рівень розвитку економічних законів та адекватного опанування ними. Тому що ми вважаємо що саме оцінювання спроможне не лише до використання останніх досягнень науки і інформаційних технологій, але і мінімізації

негативного впливу основних законів ринкового механізму та державного менеджменту, а головне відхилення «схильної компетенції» та «випадковості прийняття рішень», які пропонуються для оцінки ринкової вартості. Останнім кроком якої відповідатиме контуру в прозорості менеджменту оціночних процесів та єдиній кінцевій умові економічної відповідальності «ефективного використання».

Сучасна дійсність ринкових перетворень не лише не спроможна оцінити свої трансформаційні прорахунки і переоцінити недоліки менеджменту національної економічної системи, але прискореним темпом порушує соціально-економічну несправедливість. Саме економікам таких країн як Україна (інших пострадянських країн) необхідно вдатись до заходів переоцінки та припинити зневажати впливом зовнішніх та внутрішніх ефектів соціально-економічної нестабільності.

Висновки. Узагальнюючи викладений критичний аналіз щодо орієнтованості ринковим вимогам інструментів оцінювання необхідно підкреслити невід'ємну складову нового вартісного підґрунтя адаптованого до сучасних соціально-економічних умов ринкових перетворень. В сучасну методику оцінювання задля уникнення ірраціональних ризиків в умовах обчислення ринкових параметрів вартості оціночних об'єктів необхідно закласти підґрунтя оптимального або справедливого метода утворення вартості. Також для ринкової оцінки невід'ємними повинні стати врахування специфіки національних умов економічної та правової систем, враховуючи різноманітність груп показників на упередженість інформаційних ресурсів. На нашу думку така постановка методичної концепції оцінювання призведе до максимального зниження ризиків наступних проблем, які вже на сьогоднішній день потребують детального вивчення та вимагають прийняття негайного втручання задля вирішення, а саме:

- відсутність єдиного методичного підходу щодо оцінки вартості, розробленого щодо врахування національних умов економічної та правової систем;
- наявність існуючих методик оцінювання через орієнтованість некоректними показниками визначення ринкової вартості призводить до асиметрії інформації, що вкрай спотворює результат оцінки;
- відсутність оцінки соціально-економічних наслідків (адаптації підприємницького потенціалу до ринкових умов діяльності, соціальної спроможності у виборі уподобань).

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Актуальні питання розвитку сучасної економіки: монографія /[Ю. М. Тимошенко та інш.]; ред. О.О. Непочатенко, Ю.О. Нестерчук. –Частина 2. – Умань: Видавець «Сочинський», 2011. – 390 с.
2. Солоненко А.А. Креативность восприятия экономической информации, формируемой интегрированной учетной системой коммерческой организации // Государственное управление. Электронный вестник Выпуск № 28. Сентябрь 2011 г.
3. Kleiber, Wolfgang: Immobilienbewertung in der Bundesrepublik Deutschland und in den Vereinigten Staaten von Amerika (USA) [Электронный ресурс]. – 2007. – Режим доступа: http://center-ocenki.kubannet.ru/stati/ocenska_zem_uch.doc.
4. Platz, Juergen: Immobilien-Management: Pruefkriterien zu Lage, Substanz, Rendite / Juergen Platz. – 3., ueberarb. Aufl. – Wiesbaden: Gabler, 1993. – 204 s.

РЕФЕРАТ

Заплітна Т.В. Оцінювання вартості майнових активів орієнтоване ринковим вимогам. / Тетяна Валентинівна Заплітна // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ – 2012. – Вип. 10.

В статті запропоновано ринковий підхід адаптації оцінювання вартості майнових активів щодо умов соціально-економічного розвитку.

Об'єкт дослідження – оцінювання як інструмент визначення ринкової вартості майнових об'єктів.

Мета роботи – визначення диференціації оцінки вартості від початкових стадій застосування оцінювання до сучасних наслідків викривлення вартісних параметрів майнових активів (підприємств та нерухомості) завданих в умовах ринкових перетворень.

Метод дослідження – критичний та системний аналіз.

В статті аналізується сучасний процес застосування оцінювання як одного з найважливіших інструментів визначення вартісних параметрів. Наведено критичний аналіз диференціації оцінки вартості від початкових стадій застосування оцінювання до сучасних наслідків викривлення

вартісних параметрів майнових активів (підприємств та нерухомості) завданих в умовах ринкових перетворень.

Результати статті зумовлюють до рушійних змін методичної концепції оцінювання, які призведуть до врахування специфіки національних умов економічної та правової систем, враховуючи різноманітність груп показників на упередженість інформаційних ресурсів оціночної вартості майнових активів.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – розв'язання умовних проблем соціально-економічної орієнтації оцінювання у визначенні ринкової вартості майнових активів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ОЦІНЮВАННЯ, ОЦІНКА ВАРТОСТІ, МАЙНОВІ АКТИВИ, ДЕРЖАВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ.

ABSTRACT

Zaplitnaya TV Estimating the value of property assets oriented market requirements. / Tatyana V. Zaplitnaya // Management of projects, systems analysis and logistics. K.: NTU – 2012. – Vol. 10.

The authors propose a market-based approach to adapt assessment value of property assets to the conditions of social and economic development.

Object of study – evaluation as a tool for determining the market value of property objects.

Purpose – to determine the valuation of differentiation from the initial stages of use to modern distortion effects of the cost parameters of property assets (businesses and property) received in the market conditions change.

Method study – a critical and systematic analysis.

This article analyzes the current process of evaluation as an essential tool for determining the cost parameters. Differentiation is a critical analysis of the valuation of the initial stages of use to modern distortion effects of the cost parameters of property assets (businesses and property) received in the market conditions change.

Our results need to cause drastic changes in the methodological concept of evaluation, which will facilitate the integration of specific national conditions of economic and legal systems, taking into account the diversity of groups of parameters on an open website appraised value of property assets.

Predicted proposals for the development of the object of research – a decision conditional problems of socio-economic orientation in determining the market value of property objects.

KEYWORDS: ASSESSMENT, VALUATION, PROPERTY ASSETS, PUBLIC MANAGEMENT.

РЕФЕРАТ

Заплитная Т.В. Оценивание стоимости имущественных активов ориентированное рыночным требованиям. / Татьяна Валентиновна Заплитная // Управление проектами, системный анализ и логистика. К.: НТУ – 2012. – Вып. 10.

В статье предложен рыночный подход адаптации оценивания стоимости имущественных активов к условиям социально-экономического развития.

Объект исследования – оценивание как инструмент определения рыночной стоимости имущественных объектов.

Цель работы – определение дифференциации оценки стоимости от начальных стадий использования до современных последствий искажения стоимостных параметров имущественных активов (предприятий и недвижимости) полученных в условиях рыночных изменений.

Метод исследования – критический и системный анализ.

В статье анализируется современный процесс использования оценивания как одного из важнейших инструментов определения стоимостных параметров. Приведен критический анализ дифференциации оценки стоимости от начальных стадий использования до современных последствий искажения стоимостных параметров имущественных активов (предприятий и недвижимости) полученных в условиях рыночных изменений.

Результаты статьи обуславливают потребность в решительных изменениях методической концепции оценивания, которые будут способствовать учету специфики национальных условий экономической и правовой систем, учитывая разнообразность групп показателей на открытость информационных ресурсов оценочной стоимости имущественных активов.

Прогнозные предложения о развитии объекта исследования – решение условных проблем социально-экономической ориентации в определении рыночной стоимости имущественных объектов.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ОЦЕНИВАНИЕ, ОЦЕНКА СТОИМОСТИ, ИМУЩЕСТВЕННЫЕ АКТИВЫ, ГОСУДАРСТВЕННЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ.